

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Junius 8

Ez a dátum rendkívül jelentőségű országunk ujabbkori történelmében. Hét esztendővel ezelőtt ezen a napon lépett II. Károly királyunk újra a haza földjére és ezek az esztendők a konszolidáció és felfeléívelés esztendei Románia történelmében.

Ha valaki azt az ellenvetést tenné, hogy bizony a zsidóságot sok méltatlan támadás érte bizonyos pártok részéről, akkor ezeknek csak azt válaszolhatnánk, hogy II. Károly öfelségének köszönhetjük, hogy az egyensúly fenn lett tartva és bölcs mérsékletét csak akkor foghatjuk fel kellő értékeléssel, ha arra gondolunk, hogy nélküle mily kínos lett volna az élet. Minden hódolatunk és szeretetünk az ország királya iránt, akire mindenkor mint a konszolidált rend legfőbb őrére tekintett fel eddig is az ország zsidósága. A nyugat szabad levegője, amelyben uralkodónk hosszú évekig élt, annyira szaturálta egyéniségét, hogy mindenkor nyugodtan hajthatjuk álomra fejünket ebben a szép és gazdag országban, mert II. Károly király a régi történelmi királyok mintájára, minden alattvalója boldogulásán öröködik, s hittel hisszük, hogy a jövőben sem fog a gyűlölet hulláma trónusáig felemelkedni.

Ez alkalommal elgondolkozhatunk azon a tényen, hogy a királyság sokezer éves intézménye még a mi időnkben is mennyire életszükséglete a legtöbb népnek. Legjobb példa erre az angol nép, amely röviddel ezelőtt koronázott új királyt. A világ legrégebb alkotmányával rendelkező és egyik legdemokratikusabb népe a királyság intézményét tartja a legjobbnak arra, hogy egy világbirodalom legfőbb szimbóluma és hatalmának letéteményese legyen. Ezzel szemben ott áll a hetvenmillió nagy nemzet Európa közepén, amely megszüntette a királyságot, (az más lapra tartozik, hogy indokoltan-e vagy sem) és helyébe cézári hatalommal ellátott polgárt ültetett, aki nem csupán zsidó szempontból hozott végzetes tragédiát a világra, hanem 500 millió katolikus érzelmeit is vérig sérti és egy olyan örült fegyverkezésbe hajszolta bele a világot, amelyre a történelem folyamán még akkor sem volt példa, amikor vérszomjas Caligulák és Nérók kormányozták azt.

Nem lehet általánosítani és a legújabb történelmi tények azt bizonyítják, hogy egy köztársaság lehet antidemokratikus, retrográd és rosszindulatú, viszont vannak királyságok, mint az angol, vagy a román, ahol a

demokratikus eszmék élnek és a milliók szeretete egy szilárd pontban összpontosul. Lényegében nem az államforma adja meg egy ország lényegét, hanem a nép karaktere, amely lakja. Nekünk zsidóknak, ösztönösen szimpatikus a király, mert a ma embere még nem tart ott, hogy önmagát annyira fegyelmezze, amennyire a boldog élet szempontjából szüksége van. Ha közvetlen közelünkbe tekintünk, akkor látjuk, hogy mennyire egészséges és érett a csehszlovákiai köztársaság, ahol egy elnök irányítja népét, viszont

Jugoszlávia királyság és az ottlakó zsidóság szintén nyugodt, konszolidált életet él.

Junius 8-án emlékezzünk királyunkra, aki uralkodása kezdete óta mindenkor azon munkálkodik, hogy ne tegyen különbséget polgár és polgár között, az ország lakossága között és bizva bizunk abban, hogy a jövőben — ha lehet — még fokozottabb mértékben fog ez a helyzet fennállani. Az ország zsidósága ezért is osztatlan szeretettel ünnepli az ország többi lakosságával együtt a restauráció nagy ünnepnapját.

Rendkívül kongresszust hív egybe június 20-ára a Legfelsőbb Zsidó Tanács

București. — A Legfelsőbb Zsidó Tanács a napokban ülést tartott a fővárosban, amelyen az ország minden részéből résztvevők megbízottak. Tekintettel arra, hogy a szélsőjobb oldali pártok zsidóellenes propagandája folyton erősödik és a kormányzat számos olyan rendelet kiadását tervezi, amely súlyosan érinti a zsidóság gazdasági helyzetét, elhatározták, hogy országos rendkívüli értekezletet fognak összehívni június 20-ára.

Ez a gyűlés foglalkozni fog a nemzetvédelmi munkatörvény tervezetével, valamint a kartellek ellen már meghozott rendelkezéssel, amelyben szintén vannak burkoltan zsidóellenes tendenciák. Az ország zsidósága feszült érdeklődéssel nézi azokat a terveket, amelyek sok tekintetben megbénítanák az ország gazdasági életét s ezért június 20-án bizonyára hangot is fognak adni ennek a hangulatnak.

Végleges döntés:

A XX. cionista világekongresszus augusztus 3-án tartja ülését Zürichben

London. — A cionista executive mostanáig nem tudta végleg eldönteni a legközelebbi kongresszus székhelyét. A legújabb és

végleges döntés szerint a világekongresszus augusztus 3-án kezdődik a kies svájci városban: Zürichben.

Borzalmas családirtás Tel-Avivban

Tel-Aviv. — Borzalmas és a zsidó életben páratlan esemény tartja izgalomban a világ szintizta zsidó lakossága nagyvárosát. A 35 éves Ábrahám Misalov este hazament lakására és késsel támadt rá hozzátartozóira. Először leszúrta 65 éves anyját, azután rátámadt 22 éves testvéreire, majd 25 éves nővérét és 55 éves nagybátyját szúrta meg halálosan úgy, hogy mind a négy áldozat részben a tett színhelyén, részben pedig a kórházban meghalt. A gyilkos minden valószí-

nőség szerint hirtelen kitört elmebaja következtében követte el rémséges tettét. A Misalov-család 1926-ban vándorolt be Lengyelországból és szolid, dolgozó emberek voltak. A családirtás rendkívül nagy feltűnést keltett Palesztinában és mély részvétet éreznek az áldozatok iránt. A gyilkost a rendőrség letartóztatta. Rendkívül zavartan viselkedik, valószínűleg elmebajhoz szállítják.

Ezrek jelenlétében

Felavatták Dr Kecskeméti Lipót főrabbi siremlékét

Oradea. — Májusi vasárnap délután ragyogta be a várost, amikor sokan, százan és ezren elindultak a nyugati szertartású temető felé, hogy utolsó kegyeletüket leőröjék annak a lelkipásztornak, aki 46 évig örködött híveinek lelkiélete felett, aki bizonyos szempontból korszakot jelentett a régi nevén „neológ”, most nyugati szertartásúnak nevezett zsidóság körében. Halálának évfordulóján avatták fel a siremlékét és megható volt, amint férfiak, nők, diákok és kis gyermekek, ortodoxok és saját közösségének hívei meghatódottan álltak körül a díszes siremlékét.

Négy gyönyörű fehér márványoszlop, felül fekete műterméskövel kiképezve, belül pedig egy márványba faragott Tóratekeres, amelyen elől héberül, hátul pedig a következő magyar felirat van:

Dr KECSKEMÉTI LIPÓT

hitközségének nagy papja

46 éven át hirdette Isten ígését

1865—1937

Emléke örökké élni fog.

„Tanítottam, irogattam, eskettem, temettem, prédikáltam a zsidóságért, az igaz emberért, a templomban. — nem sokszor — de sokat. Prédikáltam kolduló szót, egyesekért, közösségért, házról-házra nem sokat, de sokszor. Belefáradtam a szóba... de a végtelenségig tud most is, mindig is az én felkényörgésem: álld meg Isten, áldd meg az én hitközségemet”.

A sírhant fölött pedig fehér márványból egy könyv fekszik, amelyen ragyogó betűkkel a következő áll:

A prófétákról a próféta.

Ezt a ragyogó siremlékét állta körül a nagy tömeg némán, kegyelettel és áhitattal hallgatta dr Kecskeméti Armin makói főrabbinak, az elhunyt fivérének megható síremlék-avató beszédét. Döbbenetes erővel ecsetelte az elhunyt egyéniségét, jellemét, lelki nagyságát, irodalmi és vallásbölcséleti alkotásait. Azt az örök erkölcsi szépséget, amely egész életét oly dicsőséggé tette.

A megható beszéd után Weisz Jenő főkantort elrecitálta az El-molé-rachmim-ot s hangja szívbemarkolóan hangzott a távoli mezők ívullatát hozó májusvégi alkonyat hangulatában.

Dr Konrád Béla mint a hitközség elnöke állott a szószékre és megható beszédet mondott, többek között a következőket:

— Őrízze emlékét még sok-sok jövőző generáció számára ez a siremlék, hála és köszönet a hitközségi tagok, de a közeli és távoli zsidó testvérek áldozatkészségének is. Mélyszéles szimbólum a Tóratekeres márványbafaragása, mert ez adta a zsidóság és az egész világ erkölcsi fundamentumát. A próféták könyvéről írott Kecskeméti műveket pedig a könyv „modern” formája jellemzi, amely szintén fehér márványból kiképezve itt fekszik, a megboldogult nagy férfiú hantja fölött.

Az elnök beszéde után dr Kabos Béla, mint a Kecskeméti emlékbizottság elnöke, megőrzésre és ápolásra átvette a siremlékét, gyönyörű beszédében méltatva azok áldozatos munkáját, akik egyik életfeladatuknak tekintik, hogy a kegyelet ápolásának minden formáját ébrentartsák a Kecskeméti-hívek ezreinek lelkében.

Ezután busz árvaházi gyerek mondotta el a kaddist és talán ez volt a legmeghatóbb

jelenet. Szem nem maradt szárazon, amikor a cérnavékony kis fiuhangok kórusban mondták el a kaddist annak sírhantja fölött, akinek szintén nagy része van abban, hogy most ezek a gyermekek nyugodt otthont élveznek a rettentő bizonytalanságot jelentő nagyvilágban.

A lengyel ifjak kétségbeesett marsának epilógusa a bíróság előtt Tovább folynak a zavargások

A múlt év őszén részletesen irtunk Ryppel varsoi zsidó ügyvédnek akciójáról, aki sokszáz zsidó ifjút gyűjtött maga köré, hogy velük együtt Palesztinába menjen gyalog s egyuttal demonstráló is legyen a lengyelországi zsidóság kétségbeesett helyzetével kapcsolatosan. 1936 novemberében el is indultak, de a rendőrség néhány órai menetelés után feloszlatta a csapatot.

Most bíróság elé kerül Ryppel ügyvéd, a volt osztrák-magyar tiszt. A rendőrség megsértése címén került a bíró elé, mert november 16-án, amikor meneteltek és a csendőrség feltartóztatta őket, odakiáltotta nekik: „gyilkosok”. Ryppel bevallotta, hogy a kijelentést megtette, de azzal védekezett, hogy akkor mondotta, amikor látta, hogy a fiukat a fegyver agyával ütni kezdik. Az ügyész ama kérdésére, hogy valóban hitt abban, hogy utjuk végcéljához fognak érkezni, Ryppel azt válaszolta, hogy feltétlenül hitt abban, hogy elérik utjuk végcélját, Palesztinát. Éppen úgy nem készült demonstrációnak ez a lépés, mint ahogy a jelenlegi per sem az. Már gondoskodás történt megfelelő élelmezésről. Kihallgatták a hivatalnokot is, aki feltartóztatta a csapatot. Azt kiáltották a menetelők: hogy ha akarjátok, lövöldözhetek is reánk. A rendőrséget nem hallgatták ki, viszont a feloszlást elrendelő tisztviselő kijelentette, hogy Ryppelnek mint ügyvédnek tudni kellett volna, hogy egy felsőbb parancsot, ha kell bajonettel és fegyverrel is végre kell hajtani.

Ryppel a következőket válaszolta erre:

— Amikor elkekeredtem zsidó ifjak előtt haladtam, akkor nem mint ügyvéd tettem ezt, hanem mint egyszerű szerencsétlen zsidó, olyan, mint a többiek. Minden erővel azon voltam, hogy elvigyem a zsidó ifjakat, nehogy nekik is részük legyen olyan eseményekben, mint volt Prztyk-ban, és Minsk-Mazowieck-ben, meg legutóbb a breszt-litovszki borzalmakban”.

Ryppel vallomása mély benyomást tett a jelenlévőkre. Ezután elhalasztották a tárgyalást, mert újabb tanukat fognak kihallgatni.

NAPONTA POGROMOK...

Kamien-Kaszynszki keletlengyelországi városban, amelynek 12.000 zsidó lakosa van, a bresztihez hasonló nyugtalanságok voltak. A környék lakossága benyomult a városba, kirabolta a zsidó üzleteket és az árukat az utcákon felgyújtotta. A rendőrség tehetetlen volt a tömeggel szemben. Estére fel akarták gyujtani az egész várost. Amint kiderült, a lakosság még a nyugtalanságok kitörése előtt segítséget kért a lublini kormányzóságtól. A zsidó parlamenti klubot is értesítették és dr

Már csaknem este lett, amikor visszaindult a tömeg a városba. Megilletődött emberek sokasága jött villamoson, kocsin, autón és gyalog, hogy a Cion-templomba jusson idejekorán, ahol requiem volt az elhunyt főrabbi emlékére.

Dr Weinberger Mózes, a cluji izr. hitközség nagyképeségű fiatal papja állott a szószéken és frappáns beszédben áldozott az elhunyt emlékének. A beszéd nyelvezete, klasszikus tömörsége mélyen meghatotta a zsúfolásig megtelt templom közönségét.

Az oradeai zsidóság méltó kegyelettel áldozott egy napot az egy évvel ezeltől elhunyt nagy férfiú emlékének.

Gottlieb sejm-képviselő a belügyminiszternél és a rendőrmiszternél interveniált, ahol ígéretet kapott arra, hogy a szükséges előzetes intézkedéseket megteszik. Azonban a jelek szerint ezt az intézkedést „elfelejtették” megtenni.

Érdekes szónoklat az aradi nyugati szertartású templomban

A nemrégiben elmúlt sevuot ünnepeken renkívül érdekes szónoklatot tartott dr Vágvölgyi Lajos főrabbi hitközségének nagy és szépmultu templomban. A Pro Palesztina érdekében beszélt és többek között a következőket mondotta: „Kétszáz éve, a neológ hitközség fennállása óta nem hangzott el e templom belsejében cionista szellemben tartott szónoklat. Most történik első ízben, hogy az aradi hitközség templomának szószékéről erről a tárgyról szölk testvéreimhez”. Ezután közölte a tudós főrabbi, hogy a hitközség kitünő elnöke, Lakatos Aladár, valamint az előjáróság érdemes tagjai résztvesznek Palesztina felépítésének gigantikus munkájában és felszólította híveit, hogy minél nagyobb számban és minél lelkesebben vegyenek részt ebben a zsidóságra nézve oly nagyfontosságú mozgalomban. Vágvölgyi Lajos dr főrabbi beszéde renkívül frappirozta a hallgatóságot, annál is inkább, mert az aradi hitközség eddig a legteljesebb mértékben elzárkózott a cionizmus gondolata elől és csak az utóbbi időben következett be ez a jelentős fordulat.

Az ardeali nyugati szertartású zsidóság örömmel értesülhet tehát arról, hogy a régi asszimiláció legerősebb fellegvárát is bevették a zsidó reneszansz gondolat katonái. Nem tagadjuk, hogy ez nem a cionisták, vagy a cionizmus érdeme egyedül és kizárólag. A főérdem abban a szellemben van, amely uralkodik egész Európa felett. Amely véget vetett az asszimilációs elméletnek, amely kitermelte Hitlert és eszmétársait, s amely annyira felrázta a szunnyadó zsidó önértéket, hogy nem talál más menekvést, mint az öntudatos cionizmust, amely pozitív bázist jelent a lelkeknek és megnyugvást a tévelygő gondolatok világában. Kétségtelen, hogy ezért Lakatos Aladárnak, a hitközség kiváló elnökének nagy az érdeme, meg mindazoknak, akik szerezvényen a háttérben meghuzódva készítik elő a zsidó ujjáépítést és teszik befogadóképessé erre a „forradalmi” fordulatra a zsidó lelkeket. Végül elismerés jár Vágvölgyi dr főrabbinak, aki „megtörte a jeget” bátran és igazi lelkipásztorhoz méltóan.

FŰZŐ ajándékok
Vidékteleknek prompt készítettünk

FUCHS MANCI
füző szalonjában
Str. Rimonóczy 12.

Egy rabbiszék körül

Hosszu hónapokig szélcsend volt Románia legnagyobb ortodox hitközségének főrabbi széke körül. Oradeáról van szó, ahol a felejtethetlen Fuchs Benjámín főrabbi zcl. hirtelen halála pótolhatatlan ürt hagyott maga után. Nem is egyszerű a megdicsőült főrabbit pótolni, mert azt a páratlan szónoki képességet, azt a közvetlen kontaktust, amely közötté és a zsidó tömegek között fennállott, nem lehet egyhamar megtalálni más lekípásztorban. Az oradeai kulturális zsidóságnak nem csupán egy négy fal közé zárt szobatudós kell, hanem egy igazi Vezér, aki mindenkor és mindenben előljárjon és példát mutasson. Nem biztos fedezékből hátulról „irányítani”, hanem elől vinni nemcsak az oradeai, hanem az ardeai ortodoxia zászlaját is, amelyet követni kell a zsidó tízezreknek.

Elismerjük, hogy nem könnyű feladata van a hitközség jelenlegi vezetőségének. Azt is elismerjük, hogy előbb a zilált viszonyokat mutató beszédin-t kell felfrissíteni. A jelenlegi beszédinek két nagyon nagy tudósát, de igen koros tudósát kell előbb nyugalomba helyezni és olyan férfiakkal helyettesíteni, akik minden tekintetben megfelelőek legyenek erre a rendkívül súlyos feladatokat rájuk hárító tisztségre. Kell hozzá abszolút zsidó tudás, éleselméjűség, jártasság a zsidó paragrafusok utvesztőjében és megközelíthetetlen jellemesség. Tekintély kell legyen az oradeai beszédin, olyan tekintély, amelynek szuverénitása alá szívesen helyezi magát minden egyes zsidó ügy vallási szempontból, mint akkor is, amikor gazdasági ellentétek kiegyenlítésé-

ről van szó, ami — sajnos — mindég felmerülhet ember és ember között. Első feladat tehát az új beszédin rekonstruálása.

Ezután következhet az új főrabbi megválasztása. De itt is vigyázni kell sok mindenre. Ne legyen az új főrabbi közel a hetvenhez, mert erre a sok munkát adó pozícióra tetterős ember kell. Az oradeai ortodox zsidóságnak kiváló és iskolázott szónokra is szüksége van. Aki a templomi szószékről tudja irányítani a híveket. Az élő szó ereje a mai ortodoxiában megbecsülhetetlen érték, amelyet negligálni, adott körülmények között bűn volna. S ami szintén rendkívül fontos: úgy körül kell bástyázni a megválasztandó főrabbi utódlásának kérdését, hogy soha ne merüljön fel újra a „chazoke” jog. Véget kell vetni már ennek a „fahordó” szerepnek, amely napról napra nagyobb szerephez jut a zsidóság körében. Ha van egy nagytehetségű apa, akkor nem biztos, hogy a fia, vagy más közelállója méltó volna arra, hogy utóda legyen. Ez lehet királyi családok privilégiuma, de nem lehet meghonosítani a zsidóság kebelén belül. Ha egy főrabbit választanak, nem okvetlenül szükséges, hogy ezzel előre 50—60 évre „bebóvízzák magukat” másod és harmadiziglen, az összes felmenő és lemenő ágazatokkal, sógorokkal és sógorok sógorával.

Az oradeai főrabbi széke elárvultan áll. Rendkívül súlyos és nehéz feladat előtt áll a hitközség vezetősége. De tartsa szem előtt, hogy milyen súlyos anyagi viszonyok vannak és nem feltétlenül szükséges, hogy főrabbit válasszanak, hogy ezzel bonyolultabbá váljon még a hitközségi tagok teherbíróképességének elbírálása. — Vegyének példát a budapesti hitközségről, ahol Reich Koppel halála óta nem találnak megfelelő utódot és inkább elárvultan áll már

közel egy évtizede a főrabbiszék. És mit látunk? A pesti hitéletnek nincsen ártalmára ez az interregnum, sőt folyton mélyül és intenzívebb lesz.

Mi úgy véljük, hogy sokkal fontosabb a beszédin reorganizációja és ha annak élére megfelelő egyéniség kerül, a főrabbi széke betöltése évekig várhat. Inkább így legyen, minthogy egy idős főrabbit válasszanak meg, aki nem szónok s nem az a minden tekintetben rátermett egyéniség, akire az oradeai zsidóság zöme vár. Nem szabad erőltetni a dolgokat. Inkább ne legyen betöltve a rabbiszék, minthogy hatalmas újabb terheket, — erkölcsieket és anyagiakat — vegyen magára a hitközség, anélkül, hogy „megfelelő ember a megfelelő helyen” mondás elvét magáévá tenné. Jobb nyílt kártyával játszani. Ne fiazunk, vözzünk és sógorozzunk, hanem tegyük meg azt, ami módunkban áll. Jöjjön előbb teljesen hitközségi iniciatívából, minden protekciótól mentesen a beszédin reorganizációja, gyökeres és a közönség érdekeinek megfelelő szellemben, ami — értesülésünk szerint — folyamatban is van.

Ha pedig ez megvan, akkor várhatunk akár 5—6 évig is, amire épen Oradeán is volt már precedens s volt már más nagyobb városokban is, sőt van is. Inkább ne legyen főrabbi választás évekig, minthogy a választás a város közönsége zömének akaratával szemben történjék.

Mi az oka

az olasz antiszemitizmusnak?

Egyik napról a másikra lobbant fel az olasz antiszemitizmus. S ez igazán teljesen indokolatlan és megcsufolója minden eddigi elméletnek. Itáliában

Mindennemű fájdalmaknál, köszvény, idegzsába és hasonló megbetegedéseknél a Togal-tabletták biztosan és gyorsan hatnak. Ha orvosok ezrei ajánlják e szert, Ön is bizalommal használhatja. Meglepően kedvező eredmények olyan esetekben is, mikor semmiféle más szer nem használt. Egy kísérlet meg fogja győzni! Kapható gyógyszerárakban és drogériákban 42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

Rheumás

A királyok zsidói és a zsidók királyai

Lapozgatunk a Rotschildok történetében. És feltűnik néhány jelenet ennek a különös zsidó családnak történetéből, amely másfél század óta ugyyszóban vállain hordja Középeurópát, Középeurópa gazdaságát és pénzügyeit. A Rotschildoknak az a hivatása, hogy szanálják a tönkrement uralkodókat, megmentsek a monarchiákat, köztársaságokat és átsegítsék a bajon az éhező országokat...

NÉHANY ÉRDEKES JELENET A ROTSCILDOK TÖRTÉNETÉBŐL

Amsel és Gudula.

1812. szeptember 13-án Jomkippur napján az öreg Mayer Amsel Rotschild, a dinasztia feje, „ki akart bőjtölni”. Orvosai óvták és családja tiltakozott. De nem lehetett visszatartani. Az öreg Rotschild egész nap ott állt a frankfurti zsinagógában és állva imádkozta végig a szent napot. Másnap reggel felfakadt régi sebe és akik ágyát körülállották, látták, hogy nincs többé menekvés. Közjegyzőt hívtak és az öreg bankár új végrendeletet dik-tált. Alig volt már ereje hozzá, hogy aláírja. Szeptember 19-én este 7 órakor kilehelte lelkét. 68 évet és 7 hónapot élt és a régi frankfurti zsidó temetőbe ágyazták örök nyugalomra.

Hét előző nemzedék pihent abban a temetőben, de az utána következő Rotschildok közül egy sem temetkezett már oda.

A végrendelet az egész vagyont az öt fiu között osztotta föl. Az öt leány csak a köteles részt kapta meg és sem nekik, sem a nőknek nem adott részt a bankházból. „Azt kívánom gyermekeimtől, így fejeződjön be a végrendelet, hogy szeressék egymást változatlanul barátsággal és szeretettel és ne

ellenkezzenek apjuk végső akaratával és ne háborítsák meg egymást soha”.

Gudula, a feleség, a család nagyszőnye, tán alig egy évvel élte túl a férjét és megélte azt, hogy gyermekeit a társadalmi karrier csucsán láthatta. De azért ő haláláig megmaradt egyszerű, jámbor, derék zsidó asszonynak. A legidősebb fia palotát épített Frankfurtban és banketteket rendezett miniszterek és diplomaták részére, de Gudula nem akarta otthagyni a gettó öreg házát, amelyben ő és férje annyi boldog órát töltöttek. A fiai Párisból, Londonból és Bécsből csipkéket és ékszereket küldözgettek neki, ő szerette is fiait, de nem ékezett náluk, mert azok nem vezettek kóser háztartást. Rendkívül büszke volt a sikerekre, amelyeket a fiai elértek. Egyszer egy szegény zsidó asszony jött hozzá és sirva panaszkolta el, hogy háboru lesz és egyetlen fiának be kell vonulnia. Gudula megnyugtatta: „ne féljen semmitől, majd szólok a fiaimnak, hogy ne adjanak pénzt, akkor nem lesz háboru”.

Ugy örült a rendkívüli szerencsének, mely családját érte, mint Bonaparte Leticia, és megadatott neki, hogy fiai Európa leghatalmasabb embereivé válhattak anélkül, hogy Szent Ilona szigetére kellett volna menniük.

Közeledés a Habsburgokhoz.

Nemcsak emberi hiúság volt Rotschildék részéről az a törekvés is, hogy kitüntetések után vágyakoztak. Üzleti szempontból is szükségük volt erre. Egyedül a londoni Rotschild Náthán nem esett az ilyen emberi hiúságokba és jelentette ki nyilvánosan, hogy ő nem törődik az ördökkal és címekkel. Nyugodtan tehetett, angol állampolgár volt. És Angliában egy rendezett folyószámla ér annyit, mint egy grófi cím. Az angol üzleti életben pedig a faj, a felekezeti és a családi származás nem számít. De a királyi Franciaországban és a junker Németor-

szágban a zsidó kereskedő még akkor sem jelenthet semmit, ha milliói vannak. Ezek az arisztokrata országok az embereket címeik hosszúsága szerint ítélték meg. Sohasem tudták megbocsájtani, hogy a Rotschildok a frankfurti gettóból származnak, hiába volt csodálatos karrierjük, pénzük, zsenijük és mesés gazdagságuk, Európa lenézte ezeket a parvenüket. Irigykedett rájuk és bizalmatlan volt irántuk. Sokkal kisebb és jelentéktelenebb bankárok kaptak miniszteri estélyekre meghívást, de a Rotschildokat mellőzték és ha valakit meghívtak a keresztény politikusok közül, akkor az elment ugyan hozzájuk, de a feleségét otthon hagyta. Mivel pedig üzleti ügyeket mégis csak a szalónok teaszatlati mellélt lehet a legjobban lebonyolítani, tehát a társadalmi bojkott az üzlet fellendülését is megakadályozta.

Sürgősen kellett valamit tenni. Kis olcsó köz-napi címek: ezzel nem volt segítve a zsidó. Kereskedelmi tanácsosi, királyi tanácsosi és udvari tanácsosi kinevezések nem jelentettek semmit. A legkényebben Angliában lehetett volna nemességhez jutni, de Náthán demokrata ember volt és bár ő mentette meg Napoleontól az angol birodalmat és ő finanszírozta Wellington hercegét a waterlói csata előtt, Náthán nem akart nemességet. Poroszország merev volt és hideg. Nem maradt más tehát hátra, mint Ausztriával megpróbálkozni, ahol Ferenc császár már kreált egy zsidó bárót évekkel azelőtt.

60 krajcár egy forint.

A két dinasztia, Habsburgok és Rotschildok között egy valószínűs diplomata közvetítette a barátkozást: Schwinner, Ausztriának frankfurti követe. Salamon őt kereste fel először és gyengéd célszavakat tett arra, hogy milyen példátlan szolgálásokat tettek a Rotschildok Napoleon leverése körül és hogy ő császári felsége pénzügyeinek mo-

40 millió olasz él és közöttük 50.000 zsidó. Tehát olyan kevés, hogy annál kevesebb már csak null volna. Nem játszanak vezető szerepet sem a politikai, sem a gazdasági életben. A tőke nincs kezükben, teljesen asszimilálódtak, lelkes olasz hazafiak. Sőt, sőt, még Mussolini is mindig elismerte róluk, hogy semmi hibát nem talál bennük és viselkedésükben. De mégis hangzanak már hangok, amelyek nekünk „oly ismerősen csengenek”. Kétségtelen, hogy a barna pestis befolyása sokmindent megmagyaráz. Az úgynevezett Róma-Berlin tengely, amíg tengelytörésre nem kerül a sor, érezteti hatását. Számos példa szól amellett, hogy ez a zsidóellenes hullám — sajnos — még erősödni fog a szép és ragyogó kulturájú klasszikus földön. Így például Fiorenzében megjelenő „Izrael” című lap írja, hogy mostanában zsidóellenes hangulat uralkodik az olaszok között és a cionizmust a hazafisággal össze nem egyeztethető mozgalomnak látják. Összetévesztik az angol érdekeket a cionista érdekekkel, holott éppen a most Londonban folyó tárgyalásokból láthatják — írja az olasz zsidók lapja, — hogy zsidó érdekek még nem angol érdekek — és vice-versa. Különböző is a cionizmust az olasz fascista állam is támogatja eddig és kétségtelen, hogy semmi összefüggésben nincs a jó olasz hazafisággal. (Amint-hogy nincs összefüggésben a jó román, magyar vagy más hazafisággal sem!) Felsorolja a cionista gondolat konstruktivitására azt is, hogy a szovjetben üldözik és száműzik a cionistákat.

Tehát Olaszország is! Ahol alig van zsidó s azok is jó hazafiak, szívelelkekkel olaszok, műveltek, asszimiláltak, minden tekintetben megállják helyüket. Mi lehet ennek oka? Talán bűnbakot keresnek bizonyos bajokra? Talán az angolok iránti antipátia terjed ki a zsidó népi mozgalomra is? Ezernyi talány és az egész olasz antiszemizmus egy talány. Igazolja a herzi igazságot, hogy amíg mindenütt kisebbségek vagyunk, amíg tehetetlenek vagyunk, a magunk törpeiségében, addig hol itt, hol ott fel fejt a zsidógyűlölet.

Mérgegáz — zenével

Csodajó téma. Időszzerű és ragyogó. A mérgegáz! De nem úgy egyszerűen mérgegáz, amitől százmilliók rettegnek. Oh nem!

1816-ban bizony szüksége volna a Rotschildok hatóság segítségére. Mindenesetre helyénvaló volna — mondta Salamon — ha őfelsége egy szerény elismerést juttatna a családnak...

Néhány nappal később ez a beszélgetés aktába foglalva feküdt Ferenc császár pénzügyminiszterének, gróf Stadionnak asztalán. Stadion még sohasem látott életében eleven Rotschildot, de tudott róla, hogy ez az öt eleven eszű, tehetséges fiatal ember mit jelenthet az osztrák pénzügyeknek, amelyek a csőd felé rohantak. Stadion álmatlan éjszakákat töltött a fenyegető államcsőd miatt és amikor a frankfurti követ jelentést tett neki a Rotschildok kívánságáról, úgy érezte, hogy a menyonyokból pottyant alá ez a nagy szerencse. Annál is inkább, mert a párisi Rotschildok közben bejelentették az osztrák pénzügyminiszternek, hogy végtelen sajnálatukra, csak 60 krajcár értéket fizethetnek egy osztrák forintért külföldi átutalásoknál. Viszont, ha őfelsége Ferenc császár teljesíti legalázatosabb óhajukat a nemesi rangra nézve, hajlandók volnának 80 krajcár emelni a forint értékét Párisban.

Az öt nyíl.

De őfelsége nagyon nehezen engedett. Ő nyugodtan tudott aludni, nyugodtabban, mint pénzügyminisztere és mint keresztény uralkodó, nem tüntethette ki a bárói címmel ezeket a gyanús eredetű fiatal bankárokat, akik nemcsak kereskedők, hanem külföldiek is voltak. Megkérdezte a miniszterelnököt. A miniszterelnök, Metternich herceg, a reakció feje, nem volt antiszemita, ő általában szerette a gazdag embereket, tekintet nélkül arra, hogy milyen fajhoz, milyen valláshoz tartoznak. Hiszen sohasem lehet tudni, mikor lehet rájuk szükség. Metternich tehát kijelentette a császárnak, hogy ő nem ellenzi a Rotschildok kérését.

Jelen esetben olyan mérgegázzal van szó, amely operett-téma lett. Nem nehéz eltalálni, hogy melyik pontja ennek a földi paradicsomnak az, ahol a hadigázakból — még operettet is faragnak, hogy „népszerűsítsék”. A Harmadik Birodalom az, ahol egy világszeni, névszerint Teho Brandt Calbhenn írta a darab librettóját, zenéjét szerezte Adolf Hörler. (Ez az ember már nevével is burokba született, Adolf — mint Hitler.) A darab premierje Würzburgban volt. A darab tartalma csapnivaló. Egy szállodában nagy kongresszusra gyűlnek össze a mérgegázak felfedezői. Többek között egy nő is, akinek igen eredményes gyilkolási szerszámja van, de nem akarja közölni képletét. De azért van szerelem a világon, hogy... Végül jön egy fiú, abba beleszeret és Amor nyilai repülnek, míg a gáztámadás nem oly ártatlan nyilacskaúra tesznek megértő és hazafias megjegyzéseket.

A darab operett, tehát zene is van benne. Meg gáz-görlök, gáztámadási induló, halálhörgés dzesz-zenére áthangszerelve. Egy szóval: alles was gut und teuer! És a német polgár boldogan megy a színházba, hogy ott operettet lásson a gáz-háborúról. Az emberiség legfélelmetesebb jövőjéből egy kis operettet komponál az árja felsőbbiség. Ez ugy fest, mint amikor a sirhant szélén reggelizik a sirásó. Neki megszokott a halál, nem fél és mindnapossá válik előtte. Így a németek is. Megakarják szoktatni az embereket arra, hogy az iperitgáz, meg a mustárgáz, a kékkeresztes és sárgakeresztes halálmadarak nem is olyan borzalmasak, még egy kis zenét is lehet mellé komponálni. Operettet Würzburgban. Minden értékek átértékelése — ez volt egyidőben a németek jelszava. Ugyáltszik, ezzel a gázzal is úgy tesznek. Szimpatikus akarják tenni, nehogy féljenek tőle, amikor majd egy kiprovokált háború esetén megjelennek az ellenséges repülők a német városok fölött. Akkor keserves ébredés lesz abból, hogy a gázakkal való játék nem vigiáték, még kevésbé — operette.

Addig is azonban a mérgegáz zenéjének titemére lelkesedik a Harmadik Birodalom.

Azonban a kabinetiroda és különösen Léderer titkos tanácsos, a titkos kabinetiroda főnöke ellenkezett. Léderer megállapította az öreg Mayer Amselnek származását, megállapította, hogy vándor ékszerész volt és faluról-falura járt és azt ajánlotta a császárnak, hogy legjobb esetben egy arany dohányszelencét adományozzon mindegyik Rotschild testvérnek; a gyémántba foglalt császári monogrammal, többet nem.

A császár habozott, nem tudta mit tegyen. Újabb minisztertanácsot hívott össze és olyan komolyan tárgyalták órák hosszat a Rotschildok nemességét, mint a háború és béke kérdését, vagy mintha Ausztria jövőjéről lett volna szó. De Stadion gróf pénzügyminiszter egyre erélyesebb lett. Elmondotta, hogy Ausztria a maga katasztrófális pénzügyi helyzetében nem dobhat el magát olyan befolyásos barátot, mint Rotschild Salamon. Soha — mondta a pénzügyminiszter — nem lesz Ausztriának alkalma, hogy annyira magához kösse ezt a családot, mint most. Végül is a császár bölintott és rátértek a részletekre.

Már most arról volt szó, hogy mi legyen a Rotschildok kitüntetése? Az arany dohányszelencét elvetették, egy másik minisztert, aki azt indítványozta, adjanak nekik pénzt, szintén leszavazták. Stadion kijelentette, hogy itt olyan Krüzsról van szó, akiknek arany dohányszelencék vagy az ingadozó osztrák valutában kiutalt összegek nem imponálnak. A rendőrfőnök a császári tanácsosi cím mellett szavazott. Végül pedig határozatba ment, hogy az osztrák nemességet fogják nekik felkínálni. A császár kegyéből úgy határozott a minisztertanács, hogy mind az öt Rotschild testvért az osztrák nemesi rangra emeli.

A Rotschild család a maga részéről örömmel hozzájárult a döntéshez és így egy napon a bécsi császári cimerhivatal magához kérte Rotschild

Egy apa pere a fia ellen

— a szombat miatt

Amerikai történet, de történhetett volna Európában is. Egy amerikai apa négyszáz dollárt adott fiának azzal a kikötéssel, hogy tartozik a szombatot megtartani. A fiu ezt nem tette meg, hanem megszegte a szent napot. Az apja visszaperelte a dollárokat, amelyet a bíró meg is ítél neki. A fiu azzal védekezett, hogy a mai világban nem is kívánhatta az apja komolyan, hogy ő a szombatot megtartsa. A bíró azonban más véleményen volt. Azt mondotta: az adott szót meg kell tartani s ha nem is kutatja, hogy helyesen cselekedett az apa vagy sem, az erkölcsi fel-fogás megköveteli, hogy az ember ne fogadjon el pénzt olyan ígéret ellentéteke fejében, amelyet meg nem tart.

A keresztény bíró a Tóra szellemében ítélkezett, mert hiszen a bibliában az is áll: „Ki-ki apját anyját tisztelje, a szombatjaimat tartásatok meg”. Ez az amerikai fiu sem apját nem tisztelte, sem a szombatot nem akarta tartani. Földi büntetés: vissza kell adni a 400 dollárt.

Ezzel kapcsolatosan az amerikai zsidó lapok írják, hogy ritka eset, amikor apák adnak dollárokat fiaiknak, mert inkább fordítva van; az öreg, vallásos, még Európából származó fáradt apákat, az új tetterős amerikai generáció tartja el. Ezek közül sokan „perelnék” gyermekeiket a szombat nem-tartása miatt, de nagyon is függenek gyermekeiktől. Másféleképpen volt ez a régi orosz földön. Amikor a fiu a nagyvárosba ment, oda iratok kellettek, mert rendőrségi ellenőrzés volt. A fiu elment és apja a tfilin mellé tette. Amikor be kellett jelenteni ott-tartózkodását, a fiu táviratozott, hogy küldjék az igazoló írást. Apja válaszolta: „imádkozz és minden rendben lesz”. A fiu újra kért, az apa újra válaszolt: „imádkozz, nem lesz baj”. A fiu a tfilinbájtlihoz fanyalodott: ott volt az igazolvány. Földi csoda — égi csomagolásban...

Salamont és felfoiagostást kért tőle, milyen cimert óhaj az új nemesi ranghoz.

Rotschild Salamon négy mezőre osztott cimert nyújtott be. A négy mező vörös, sárga és kék színeket tükrözött. Ezenkívül hét alak volt a címeren: két oroszán, egy leopárd, egy gólya, egy vadászkutya, egy kéz, amely öt nyilat szorongat. Az egész fölött pedig egy korona lebegett. A leopárd Angliát jelentette, a sas Ausztriát, az oroszán a hesseni nagyhercegséget... ez a három birodalom volt a Rotschildok vagyónának alapja. Az öt nyíl az öt Rotschild testvére vonatkozott, akik egyszülletű erővel dolgoznak, a vadászkutya a hűséget jelentette, a gólya pedig — a régi zsidó felfogás szerint — a jámborságot és a családi boldogságot.

Aranyláncok.

A császári cimerhivatal nem fogadta el Salamon tervezetét. A szép állatseregletet majnem egészen törölték. Az ön tervezete — írja a cimerhivatal igazgatója Rotschildnak — nem egy nemesi, egy bárói családnak cimere lehetne, hanem egy uralkodóházáé. Azonkívül az osztrák császár őfelsége nem hagyhat jóvá egy olyan cimert, melyekben külföldi országokra is történik hivatkozás. Salamon alig ismerte fel a cimert, mikor azt végre jóvá hagyta visszakapta.

1817 március 25-én délelőtt 11 órakor írta alá Ferenc császár a nemesi oklevelet Schönbrunnban, amelyben az osztrák nemesség tagjaivá emelte Rotschild testvéreket. És ezzel megszűnt a köznapiság és megszűnt az alacsony származás, mert az osztrák császári oklevél után az öreg frankfurti régiségkereskedő fia éppen olyan nemesek voltak, mint a többi keresztény arisztokraták Ausztriában és Németországban. A bécsi Salamon „von” lett, Jakob pedig Párisban a cégtáblája elé kitette a szerény

Egy ardeali zsidó budapesti karrierje...

Káhán Frankl Samu három éve közmegeledésre vezet a magyarországi orth. Központi Irodát

Békés, harmonikus munka folyik a budapesti Irodánál, míg Ardealban állandóan forrongás van az ortodoxiában. — Miért kell világi elnöknek egy Iroda élén állani? — A hatóságokkal szemben egységes a magyar zsidóság és gazdasági, valamint politikai téren együtt haladnak árnyalatokra való tekintet nélkül.

— A „Népünk” eredeti interjúja. —

Budapest (május hó.) Káhán Frankl Samu. Aránylag fiatal ember ebben a rendkívül diszes pozícióban, amelyet a magyarországi ortodox zsidóság Központi Irodájának elnöki széke jelent. Első találkozásom vele jellemző volt a budapesti mentalitásra s rögtön leszögeztem annak javára. Stern Samunét temették, a neológ hitközség elnökének hitvesét. És ott állott az első sorokban, mint az ortodoxia reprezentánsa: az Iroda elnöke, Káhán Frankl Samu, fáradhatatlan munkatársával: Dr Reiner Imrével. Természetesnek találja ezt minden kulturortodox, mert a gyászban osztozni kell minden jóérzésű zsidónak. De hirtelen felvillant előttem, hogy mennyi ortodox férfit ismerünk a mi kies Ardealunkban, akik nem mennének el egy ilyen temetésre, mert félnék, hogy „csorba esik” intranzigens mentalitásukon. Ez volt az első impresszióm Káhán Frankl Samu elnökről. Megismerkedtünk és szívélyesen beinvitált egy kis eszmecsere, azokról a nagy problémákról, amelyek ma ott is, itt is vajudnak.

KAHÁN FRANKL SAMUNAL.

Talán sablon, de természetes is, hogy mindenféle könyvek mutatnak arra, hogy egy ortodox Központi Iroda, nem „iroda” annak egyszerű értelmében, hanem fellegvára néhány százezer zsidó legszentebb értékeinek. Beszélgetésünk kezdetén revíziót tartottam felfogásomban, amit magamban hor-

„de” szócskát és XVIII-ik Lajos gögös udvaránál mint teljes jogu nemes jelenhetett meg. Csak Náthán, a londoni nem törődött az egészszel, mert neki más dolga volt. Az angol birodalom első nagy kölcsönét készítette elő öt millió font értékben...

És a csillag egyre magasabban ragyogott. Mikor 1820-at irt az európai történelem, a Habsburgok és a Rotschildok viszonya már nagyon barátságos volt. Az osztrák császár Jakabot nevezte ki párisi és Náthánt londoni főkonzuljává. Salamon Pécsben „uralkodott” és Nápolyban a legfiatalabb Rotschild Károly. Ferenc császár öfelsége kegyes szeretettel fordult az öt testvér felé. 1820-ban Salamon megkapta az udvari bankár címet is. Európa legögösebb arisztokratái versenyeztek abban, hogy meghívásokkal halmozzák el báró Rotschild Salamon és nejét, született Stern Karolint. Ahová az osztrák politika bevonult, oda bevonult utána a Rotschildok pénzügyi hatalma is. A bécsi Rotschild ház a társadalom központjává vált. A hercegeknek ott vacsorázott náluk és miniszterek táncoltak világlájuk parkettjén. A bécsi tőzsdén Rotschild mindenható lett, egy fejbőlintással emelt és tett tönkre embereket és vagyonokat. Akinek Rotschild visszaköszönt, annak hitele volt a tőzsdén, akire Rotschild rossz szemmel nézett, az bátran öngyilkos lehetett. Ausztria sorsa odakapcsolódott a Rotschild-házhoz aranyláncokkal mindörökre...

A ZSIDÓK KIRALYAI...

1822 szeptember 29-én csucsban ért be a Rotschildok fölfelé ívelő karrierje. Öfelsége a császár mind az öt testvért bárói rangra emelte és amellel visszakapta azt a címet is Salamon, melyet öt évvel azelőtt ridegen megtagadtak tőle. Az összes állatok, az összes színek engedélyezve lettek és egy hétágu korona tetézte be az egész művészi rajzot...

doztam. Őszinte leszek. Azt hittem sokáig, hogy Káhán Frankl Samu azért lett elnöke a magyarországi ortodox zsidóságnak, mert veje volt a nagyemlékü Frankl Adolfnak. — Viszont most úgy látom a helyzetet, hogy a mélységesen bölc és rendkívül megfontolt néhai Frankl Adolf azért szemelte ki vejéül a Káhán család tehetséges ivadékát, mert ezzel tudta, hogy jó kezekbe teszi majd le az Iroda jövőjét. Mi sem jellemzi az elhunyt előrelátását és nagyszerű judiciumát, hogy — nem tévedett.

Káhán Frankl elnök valóban rátermett a súlyos pozícióra. Az, hogy még nem 70 éves — csak előnye, aminthogy megboldogult apósa sem volt sokkal tul a harmincon, amikor elnöke lett a világ egyik legtekintélyesebb ortodox közösségének.

Tul messzire vezetne, ha leírnánk azt a milliót, amelyből származik az elnök. Sighetéről került el, ahol a Káhán család száz esztendőn keresztül az élén állott a zsidó közéletnek. Tudásban és vagyonban gazdag emberek váltakoztak ebben a családban, erőskezü harcosok, akik rabbijukért kemény harcot vívtak, de ugyanolyan keménykezűek voltak, amikor valami ellen, vagy valaki ellen felvették a harcot. Mindenkor legjobb meggyőződésüket követve. Ilyen fából faragott az elnök is, aki alig rövid három évi elnöksége alatt általános bizalomnak és szeretetnek örvend.

A régi Frankl féle Eötvös-utcai kurián négy egymásba nyíló hatalmas teremben bonyolítódik le a magyarországi orth. zsidóság sok munkát igénylő intézése. Nagy forgalom világi és egyházi férfiakkban, akik mindnyájan az elnököt várják.

Amíg szembenülök vele, úgy érzem, hogy nem lehet más az első kérdésem, hogy:

EGY ORTH. IRODA ÉLÉN RABBI, VAGY VILÁGI ELNÖKÖT TALÁL- E JOBBNAK?

— Nem akarok hazabeszélni, hiszen én sem vagyok rabbi, de kategorikusan kijelentem, hogy feltétlenül jobbnak és célravezetőbbnek találom, ha világi elnök áll az élén. Talán egy praktikus esettel világíthatom meg legjobban a kérdést. Régen történt, még megboldogult apóscm elnökségének elején. Gróf Apponyi Albert volt a kultuszminiszter. Az Irodához súlyos panasz érkezett egy vidéki rabbi ellen. Olyasmit követett el, ami méltatlanná tette arra, hogy egy vallási közösség élén álljon. Az Iroda döntött. A rabbinak el kell távoznia helyéről. De a rabbi nem akart menni és a kultuszminiszterhez felebbezett. Gróf Apponyi Albert nem találta a bünt olyan súlyosnak és már-már úgy volt, hogy a rabbi győz. Frankl Adolf személyesen jelent meg a miniszternél, de az sem sokat segített. Erre tudatában annak, hogy a gróf mennyire bithü katolikus, felkereste házikáplánját. A katolikus lelkész a legpuritánabb külsőségek között élt. Egyszerű fehérre meszelt cellában élt aszkéta módra és azonnal megértette az elnök álláspontját. — Tölmácsolta is a miniszternek és az Iroda győzött. Illetőleg az igaz morál győzött a hipokritaság felett. Kérem én, tudna-e, vagy szabad-e egy rabbinak ilyen káplánhoz el-

menni, ott a katolikus templom tömjéniüstjének közelében interveniálni? De tudnék még száz esetet felsorolni. Akinek miniszterekkel, hivatalokkal kell tárgyalni, a való élettel szoros kontaktust fenntartani, nem lehet rabbi, hanem sokkal inkább világi ember.

MILYEN PROGRAMMAL FOGLAL- TA EL AZ ELNÖKI SZÉKET — ELNÖK UR?

— Egy ortodox iroda elnökének rövid a programja, hogy úgy mondjam, adva van. — Megdicsőült nagyjaink élénk írták azt az

KAHÁN FRANKL SAMU
a magyarországi orth. Közp. Iroda elnöke

utat, amelyen járnunk kell, hogy őseinktől átvett örökséget, hamisítatlan ősi hitünket a maga teljes egészében, csorbitatlanul megörizzük és adjuk át a következő nemzedékeknek. Az ortodoxia teljes és független különállása volt és lesz mindig garanciája ennek a célnak elérésére. A többi már mellékérdés. Autonomiánk teljes kiépítése. Meg hogy a vallásos és hithű rétegek álljanak mindenütt a hitközségi élet élén. Anyagiakban sokszor csaknem elviselhetetlen terheket ró a hitközségek tagjaira a vallási élet zavartalan funkciója. Ezt minél racionalisabban megoldani, szintén a hitközség vezetőinek feladata, a mi segítségünkkel. A jesivák erkölcsi és anyagi támogatása. Végül egyszóval az ortodox achdusz volt a múltban és a jövőben is az lesz az eredményes munkánk alapfeltétele.

HÁROM ÉV MUNKAJA

Káhán Frankl Samu megválasztása óta három év telt el és alig néhány héttel ezelőtt összeült az orth. választógyűlés, hogy azon beszámoljanak mindarról, amit a legutóbbi években végeztek. Ezen a gyűlésen — amelyről lapunk is beszámolt annak idején részletesen — az a meggyőződés alakult ki a magyarországi rabbikarnak és világi delegátusainak felfogásában, hogy a magyarországi ortodoxia lassan bár, de biztosan halad a fejlődés útján és mindég kimélyültebb és szilárdabb lesz az a talaj, amelynek legfőbb öre az Iroda. Ezen a gyűlésen bizonyult be még jobban, hogy az Iroda további jövője biztos kezekbe van letéve.

Ezt nem Káhán Frankl elnök mondotta el nekem, hanem az Iroda százas választmányának gyűlését regisztráló jegyzőkönyvekből olvastam. S tartom a magyarországi rabbikart és világi vezetőket olyan őszinte és hitbuzgó embereknek, hogyha lett volna súlyos kifogásolnivalójuk, úgy nem lett volna minden szavuk dicséret és megértés.

MILYEN A VISZONY A VALLASOS CIONIZMUST REPREZENTÁLÓ MIZRACHIZMUS ÉS A HIVATA- LOS ORTHODOX FELFOGÁS KÖZÖTT?

— Kényes kérdés, de Káhán Frankl Samu nem tér ki a válaszadás elől. A mizrachizmus célkitűzése nagyon szép és nagyon

dicséretes, de... (Tudtam előre, hogy jön egy „de”). Igen, de nem tudjuk megbocsátani nekik, hogy együtt egy szervezetben vannak azokkal, akik sokszor lábbal tiporják a mi legszentebb tradíciókat. Különben ezt megmondottam Rav Amielnek is, a kiváló mizrachista vezérnek, amikor alkalmam volt vele erről a témáról beszélni.

MI A VÉLEMÉNYE AZ ARDEALI ORTH. KÖZPONTI IRODARÓL?

— Ön tudhatja legjobban szerkesztő ur, hogy még ha volna, vagy van is nézetem erről, akkor sem nyilatkozhatom, mert hiszen más országbeli zsidók belső ügyeiről legalább is nem ildomos beszélni. Mindenesetre fájdalmas, hogy sok ellentét van közöttük s amin! lapjukban is olvasom, ez az askenáz és chasszid felfogások harca legfőképpen, amit nálunk — hála az Égnek — sikerült a minimumra csökkenteni. Ott még nem olyan kiegyensúlyozottak az erők, még forrnak az ellentétek, de remélhetőleg megnyugszanak majd és akkor hosszú-hosszu évtizedekre helyreáll a béke, amint hogy itt nálunk már csaknem négy évtizede a legteljesebb harmonia uralkodik az Irodán belül és a két frakció között is.

EGYÜTTHALADNAK A NEOLÓGIÁVAL?

— Van igen sok eset, főleg gazdasági és politikai kérdésekben, amikor fenntartás nélkül a klall érdekeit tartván szem előtt, együtt tudunk dolgozni és haladni a neológiával. Főleg, amikor kifelé kell reprezentálnunk a zsidó összességet. Mert nem szabad mutatnunk, hogyha vannak is belső ellentéteink vallási felfogást illetőleg, kifelé azonban egységet kell mutatnunk.

Még sokat, nagyon sokat beszélünk az ortodoxia napi problémáiról s végül azzal az impresszióval távoztam, hogy bárcsak nálunk Ardealban volna ilyen a hangulat az Iroda körül, bárcsak már itt is volna igazi béke és nem a „fegyverek és erőszak” békéje, amely nem engedi nyugvópontra jutni a belső zsidó ellentéteket. Egy viruló ortodoxia nagyszerű szervezetének fejénél tett látogatásom mély nyomokat hagyott bennem és csak azzal a kívánsággal fejezhetem be, hogy vajha ez a magyarországi ortodox zsidóság továbbra is boldogságban és meglegeedésben éljen.

W. S.

x Önhibáján kívül elvált, fiatal, szép és művelt urinó egy millió lej hozománnyal férjhez menne lehetőleg diplomás urhoz. Fővebbet Mirea házasságközvetítő irodánál Cluj, Marechal Foch 25.

ZSIDÓ SZÜLŐK FIGYELMÉBE!

Felkérem azon t. szülőket, kik első és ötödik gimnáziumba, valamint a kereskedelmi iskola ötödik osztályába jövő leánygyermeküket az 1937-38 iskolai tanévben intézetemben óhajtják elhelyezni, hogy azok június 10-ig jelentkezni szíveskedjenek, hogy érdeklükben a június 20-23 között megtartandó vizsgák ügyében eljárassak, az utasításokat megadassam és azokra előkészíthessék.

Miután az orth. zsidó leánygimnázium első osztálya iránt nagy az érdeklődés, ajánlatos a felvételi vizsgát szept. hó helyett júniusban letenni.

SCHWARTZ MENYHÉRTNÉ
orth. zsidó leánynevelőintézet, internátusának vezetője Oradea, Ep. Ciorogariu u. 8. Telefon 11.

Meghalt Dr Adler Alfréd világhírű zsidó pszichoanalitikus

Dr Alfréd Adler, a világhírű bécsi orvosprofesszor Skóciában volt előadó turnén, az ottani egyetemeken tartotta korszakot jelentő elméletéről előadásait, amikor hirtelen meghalt, hatvanhét éves korában.

Szakemberek előtt neve már évtizedek óta fogalom, de a nagyközönség előtt sem ismeretlen. Már azért sem, mert hiszen a „legnépszerűbb” tudomány egyik alapítója és legnagyobb nevé továbbfejlesztője volt Alfréd Adler.

Ő volt az individual-pszichológia megalapítója és bár Freudnak tanítványa volt, 1910-ben elváltak utjaik. Adler ahhoz a generációhoz tartozott, amelynek mesterei Freud, Steinach, Wagner Juregg és társai voltak. Ezeknek a zseniális tudósoknak keze alatt nevelődött fel Adlernek és társainak csoportja, amely a kimagasló mesterek útján haladva fejlesztette tovább az orvostudományt, testi és lelki téren egyaránt.

Azon az uton indult el, mint valamennyi modern pszichologus. Freud nyitotta meg azt a tudatalatti világot, amely addig ismeretlen volt. Amíg ő jött, csak a művészet ismerte ezt a világot és amelyekről a pszichologusok csupán „tudat alatt” sejtették, hogy van. Amikor a freudi iskola naggyá fejlődött, „alvezérei” más irányba mentek. Így Stekel, Jung, Adler voltak. Ezek az új iskolák nem tagadták a pszichoanalízist, hiszen belőle sarjadtak, de a módszerek terén eltértek a freudi tudománytól.

A most hirtelen elhunyt Adler került legmesszebbre mesterétől. Ő és tanítványai individual-pszichologusoknak nevezték magukat és tagadták a freudi libidóelméletet, a gyermekkori szexuális élmények, az Ödipusz-komplexum determinációját. Adlernél az Ödipusz-komplexumot elfoglalta a Minderwärtigkeits-komplex, amit magyarul alacsonyrendűségi érzésnek ismernek.

Ez az ugynevezett alacsonyrendűségi érzés megfelelő lelki és testi neveléssel gyógyítható. Ennek volt legnagyobb mestere Alfréd Adler. Ennek a tudományának népszerűsége napról-napra emelkedett. A század első évtizedében Adler népszerűbb volt mint Freud, már annál is inkább, mert egy tudománya, mint ő maga is sokkal könnyebben megközelíthető volt, mint mestere Freud. Nagyon népszerű volt ez a „komplexum” elmélet, a szó legszorosabb értelmében népszerű kifejezés lett ez a Minderwärtigkeitskomplex. Diavattá vált és minden ember sikert és balsikert, boldogságot és boldogtalanságot ezzel magyaráztak. Amikor a pszichoanalízisnek egyre több magyarázója és követője akadt, természetesen háttérbe szorult a sokkal mélyebb és időtlenőbb freudi lélektan mellett az individual-pszichológia. Adler iskolája nem tűnt ezzel le, csupán áttolódott egy másik terepre: a pedagógiára. Az individual-pszichológia a gyermekek analizisét vált. A gyermekkori neurózisok gyógyítása terén jelentékeny eredményeket ért el Adler Alfréd. Működése, tanai hozzájárultak ahhoz, hogy egészségesebb, természetesebb emberiség nevelődjék.

Elméletének alapja az a kiinduló pont volt, hogy az ember eredendően jó és minden gyermek a természetből fogva egyformán tehetséges.

Alfréd Adlert több oldalról támadták és nem utolsósorban azért, mert a pszichológus tanát „zsidó tudománynak” nevezték azok, akiknek nincs és nem volt elég megértő gesztusok ahhoz, hogy ezt a modern tudományt felfogják. Főleg a horogkeresztesek birodalmában népszerűtlen a freudi-adleri

tan, mert ellenkezik robusztus, nyers és minden mélyebb emberit tagadó náciista pszichológiával.

Alfréd Adlerrel egy világhírű nagy zsidó tudós szállott sírba. Nem mint zsidó, illetőleg nem zsidó tudománnyal lett naggyá, bár a freudizmus ellenzői „zsidó tudománynak” nevezik a pszichoanalízist. A skóciai Aberden-ben halt meg hirtelen a zömök, halkszavú zsidó tudós és halála végtelen nagy vesztesége a tudománynak.

Újabb részletek a breszt-litovszki tragédiáról

Varsó. — A breszt-litovszki tragédia világszeret mélységes megdöbbenést keltett. A lengyel kormány által kiküldött bizottság nyíltan bevallotta a bresztli zsidó vezetők előtt, hogy soha nem tudták volna elképzelni a rombolásnak ezt a fokát. Nagy megdöbbenést váltott ki a zsidóság körében az ötven esztendőes Sara Reiman asszonynak öngyilkossága. A tekintélyes bresztli kereskedő leánya nemrégiben tért vissza Palesztinából, ahol állandóan lakik, látogatába. A kétségbeesés nagy méreteket öltött. Bebizonyosodott, hogy a rendőrség akkor sem lépett közbe, amikor tehetett volna. Ez a körülmény keseríti el legjobban a lengyelországi zsidóságot. Mert úgy gondolják, hogy ez bátorítja fel a tömeget arra, hogy máskor is ehhez a barbár fegyverhez nyuljon a zsidósággal szemben.

A sejmiben dr Sommerstein képviselő interpellálta a miniszterelnököt és Skladowsky tábornok belügyminisztert és megkérdezte, hogy milyen intézkedéseket tesz a kormány azon célból, hogy hasonló esetek ne forduljanak többé elő. Egyidejűleg nagyszabású segélyakciót indítottak be, amelynek élén a parlamenti szenátorok és képviselők állnak. Schor szenátor, Sommerstein, Gottlieb és Rubinstein képviselők, Szereszevszky volt szenátor és Giterman a Joint lengyelországi igazgatója.

A zsidó újságok akciót kezdtek, hogy kenyerük legyen a bresztli zsidóknak, hiszen a 28 zsidó kenyérüzletet és pékműhelyt is megsemmisítettek. A varsói nagykereskedők elhatározták, hogy moratóriumot adnak a kirabolt bresztli kereskedőknek.

A lengyel miniszterelnök beleegyezését adta ahhoz, hogy a lengyelországi zsidó hitközségek nagyszabású pénzügyi akciót kezdhesenek a bresztli zsidóság felsegítésére. Az akció egy hónapig fog tartani. Már eddig is több mint 60 hitközség csatlakozott a mozgalomhoz.

Az amerikai főkonzul megkezdte szintén az adatok gyűjtését a bresztli pogrommal kapcsolatban, hogy azt Washingtonba továbbítsa. A fényképfelvételek azt bizonyítják, hogy a rendőrség támogatta a huligánokat rombolásukban.

A kerület stratosztóját Franczysek Czerny-keg valamint a kerület főkapitányát, Rolovicz Kzimir elmozdították állásukból, mert nem léptek fel kellő eréllyel és közönvésséggel nézték, hogy ilyen botrályom megtörténhessen.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben

KATZ orih. restaurant
köser
Bucureștil, str. Carol 32, I. emelet

Gyermeke iskolába jár?

Gondoljon egészségére!

Lásza el

SENLASLO

(Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal
DENTONAL fogpasztával

Üdít — Fehérit — Fertőtleníti

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Iosif Vulcan 4
Telefon: 440

Előfizetési árak:

Előfizető: Hitközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészévre	300
" félévre	160
" negyedévre	85
Előfizető: Csehszlovákiában	120-80, 45, 25 ck.
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	25-15 pengő
A többi államokban	10-5 dollár

Naptár 5697

"Népünk" cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Péntek: Szivan 25, június 4.

Szombat: Szivan 26, június 5. 3: פדק

Heti szidra: שרה

Heti haftora: וישלה יהושע

Ros-Chodes Tammuz bencsolás

Szerdán és csütörtökön Ros-Chodes

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.00

gyertyagyújtás 8.10

Istentisztelet kezdete 8.30

Szombat befejezése 9.15

Amit a zsidók még ma sem akarnak megérteni

Irtá: LEON BLUM

A Dreyfus-ügy kitörése alkalmából a zsidók szommal hajlandók voltak elfogadni azt a tényt, hogy Dreyfus bűnös. Nem is beszéltek mást egymás között a kérdésről. Mindenki úgy érezte, hogy valami nagy szerencsétlenség szakadt Izraelre. Türelmesen szótlanul a bajt, azt várva, hogy az idő és a csodák majd csak megteszik a magukét.

Mikor mi megindítottuk a mozgalmat Dreyfus ártatlanságának kiderítésére, a zsidó tömegek nagy nyakakéccsal és igen óvatosan fogadták kezdeményezésünket. Valahogy ez volt a zsidók közt a közhangulat: „Ez egy olyan dolog, amibe a zsidóknak nem kell beleavatkozniuk...”. Ebben az értesítésben volt a hazafiságból is, a patriotizmusból, a hadsereg tiszteléből és abból a gondolatból, hogy az ország vezetőit nem szabad elfogultaknak tekinteni. De volt benne valami csunya egoizmus is, mit csak nagyon erős szavakkal lehetne kritizálni. A zsidók nem akarták, hogy a világ azt higgye körülöttük, hogy ők azért védik Dreyfust, mert Dreyfus zsidó. Nem akarták, hogy holmi „faji szolidaritás” vádolják őket. Főképp nem akarták tápot adni az antiszemita szenvedélyeknek, melyek akkor már elforgatták Franciaországot. Hiszen a Dreyfus lefelforgatása és elítéltetése is sokat ártott a zsidóknak. Vigyázni kellett, hogy az érdekében megindított újabb mozgalom ne árton még többet.

Azok a zsidók, akik egykorúak voltak Dreyfussal, akik azonos társadalmi osztályhoz tartoztak vele, akik, mint ő, áthágták a nagy akadályokat és bejutottak a katonai és polgári közigazgatásba: megijedtek attól a gondolatától, hogy saját kitünően megalapozott karrierjük Dreyfus miatt veszélybe kerülhet. Ezért először is kiátkozták az árulót, azután megtagadták azokat, akik Dreyfusért küzdöttek: Clémenceaut, Zolát, Laborit.

Hogyan irjam le legjobban az akkori zsidók alküállapotát? Talán leghelyesebb úgy, ha körültekintően a zsidóság mai helyzetében. A gazdag zsidók, a középosztálybeli zsidók, a közhivatalnok zsidók éppen úgy megijedtek akkor a Dreyfus mellett indított mozgalomtól, mint ahogy ma ijedősen nézik a zsidóellenes mozgalomunkat a horogkereszt ellen.

Akkor is, ma is arra gondolnak, hogy elbujjának és láthatatlanná teyék magukat. Azt képzeleik, hogy az antiszemita szenvedély majd csak át-

viharzik felettük és ők semlegesek maradnak. Titokban megátkozzák azokat, akik zsidó létükre ki-teszik magukat a küzdelemnek és harcba szállnak az évszázados ellenséggel. Akkor sem tudták megérteni és nem tudják megérteni ma sem, hogy semmi bujóska, semmi óvatosság, semmi rejtőzködés nem téveszti meg az ellenséget és hogyha a győlelet győz, akkor a diadalmas reakciónak, vagy a diadalmas horogkeresztnek ők lesznek az első áldozatai.

— A bécsi vakok — mégsem olyan vakok. Wien. — Amint a „Népünk” is megírta, a bécsi vak zenészek szervezete a zsidó vakok ellen bojkottot mondott ki, most pedig a bécsi zsidó lapok közlik, hogy a közvélemény általános telzudulásának eredményeképpen, az osztrák vakok országos szervezete lelszólította a zsidó-ellenes vak-zenészeket, hogy június 20-ig ezt a határozatot függeszszék fel, mert különben feloszlatják a vak-zenészek egyesületét. A határozat megnyugvást keltett nem csupán a zsidó vakok miatt, mert valamennyi vak sorsára szomorú fényt vetett volna, ha ez a határozat érvényben marad.

x Olcsón nyaralhat Bulz községben (Iadvölgy állomás) Silberstein Bernáthnál. Gyönyörű vidék, klimatikus levegő, 500 méter a tenger felett. 25%-os vasúti kedvezmény. Szigoruan orth. kóser konyha. Sinautó csatlakozás a remeci Stána-ra. Felvilágosításért forduljon: Silberstein Bernáthhoz, Bulz, Gara Valea Iadului.

— Stephen Wise főrabbi látogatása Hull államtitkárnál. Washington. — A Zsidó Világkongresszus elnöke: Stephen S. Wise főrabbi látogatást tett Hull külügyi államtitkárnál, akivel hosszabb ideig tárgyalt. Informálta Hullt a lengyel zsidóság jelenlegi helyzetéről s felkérte, hogy az amerikai kormány barátságos jegyzéket intézzen a lengyel kormányhoz, amelyben a zsidó lakosság iránt több megértést kérjen.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahan orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

— Bojkott van Északcsehországban. — Prága. — Állandóan panaszkodnak északcsehországi zsidó és cseh kereskedők, hogy német részről tervszerű bojkottakciókat vezetnek a cseh és zsidó kereskedők ellen. Böhmis-Leipa-ban egy kereskedőt, aki 15 évvel ezelőtt önállósította magát és ott szolid alapon üzletet vezetett, tervszerűen ki akarják éhezteni és mindent elkövetnek, hogy bojkottálják. Míg három évvel ezelőtt naponta átlag tízezer csehkorona forgalmat bonyolított le, addig most alig fordul meg három vevő üzletében. Az akció tetőpontját a napokban érte el, amikor reggel az üzlet nyitásakor hatalmas táblát talált a bejáratnál, amelyen nagy betűkkel a következőket írták: „Vigyázat! Zsidó! Itt nem szabad vásárolni!” Dittersbachban szintén hasonló feliratok ékeskedtek a zsidó üzletek előtt. Hörtitz községben egy zsidó özvegyasszony üzlete előtt szintén táblát tettek ki. Az 58 éve fennálló kis fűszerüzlet előtt hatalmas betűkkel a következő állott: „Zsidó áru — az ördög árulja!”

— ARADON, ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

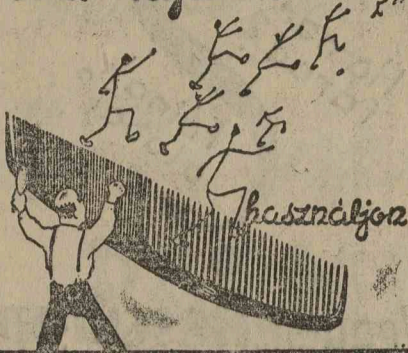
Magas-Táttra

STARY-SMOKOVEC (Ó-Tátrafüred)

Elsőrangú házak, úgy Sary Smokovecen, mint Tatr. Lesnan. Legmodernebb komfort, kitünő ellátás. — A panzió árakból elő- és utószezonban 10% engedmény. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schreiber Mór, Sary Smokovec CSR.

Széalanként megy
el a haja

PETROLEGGER
MEG-SZÜNTETI A KORPATÁST
MEGELŐZI A HAJHULLÁST

— Észtország elnöke szimpátiával viseltetik a palesztinai építő munka iránt. — Tallin. — Észtország köztársasági elnöke, prof. Constantin Paets fogadta Leib Jaffet, a Keren Hajjessod igazgatóját, aki részletesen felvilágosította a palesztinai építő munka jelenlegi állásáról. Az elnök a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta meg a referátumot és utána legőszintébb szimpátiájáról biztosította Jaffet, amelyet a cionista építő munka irányában érez. Az esztek barátságos hangulatát a zsidók irányában különben bizonyítja az is, hogy teljes kulturautonomiát élveznek és kisebbségi jogaik teljes elismerésben részesülnek és joguk van nemzeti kulturájuk érdekében önálló intézkedéseket tenni. Az elnök írásban biztosította Jaffet arról, hogy az észt köztársaság a legmelegebb együttérzéssel figyeli a palesztinai zsidó építő munkát és arra kérte a Keren Hajjessod igazgatóját, hogy tolmácsolja illetékes helyen igaz szimpátiájáról a zsidóságot. Végül sok szerencsét kíván a munka további folytatásához és szerencsés befejezéséhez.

x BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját, Calea Rahovei 24 sz. alatt (Tribunal mellett).

— A volt török szultán visszaköveteli földbirtokait. — Jeruzsálem. — Az itteni bíróság előtt rendkívül nagyfontosságú per indult meg. Abdul Hamid volt török szultán örököségi igényt jelentettek be azokra a földekre, amelyek egykor a török uralom alatt álló országokban a szultán tulajdonát képezték. A per ez esetben precedenst képezne, melynek kimenetelétől függ, hogy néhány millió dunam föld Palesztinában, Szíriában, Irakban és más országban visszakerüljön-e az örökösök birtokába. Külön állami ügyvédek jelennek meg a tárgyaláson országuk jogvédelmére és a londoni gyarmatügyi hivatal is külön jogi szakértőt küldött ki a tárgyalásokra. A felpereseket különben dr Weinschall zsidó ügyvéd képviseli a tárgyaláson.

x Suche jüdisches Fräulein mit deutschen rumänischen Sprachkenntniss zu Kindern. Adresse Eugen Weisz Satu-Mare, str. Mircea cel Mare 23, oder Izrael Spitzer Oradea, str. Nic Iorga 23.

SCHREIBER

ORTH. PANSIO Tel. 43

TATRA-LESNA

Villa Erika, p. p. Tatr. Lomnica. Tel. 28.

— A kampóskereszt és a gyémántipar. — Antwerpen. — A gyémántiparban egy kis csoport nemzeti szocialista azon mesterkedik, hogy a belga gyémántiparból kiszorítsák a zsidókat. A gyémántiparosok szövetsége és a gyémántiparban foglalkoztatott munkások szervezete közös proklamációt bocsájtott ki, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy a nemzeti szocialisták memorandumát, amelyet a kormányhoz eljuttattak, ne vegyék tekintetbe, mert ebben a zsidók kirekesztését kéri a gyémántiparból. Már azért se vehetik tekintetbe, mert hiszen ezt az ipart ők teremtették meg és ők szereztek tiszteletet a belga gyémántiparnak. A náci memorandumuk többek között azt is felemlíti, hogy a zsidók egyetlen országhoz sem ragaszkodnak és ha nekik úgy tetszenék, könnyen más országba tehetik át működésük színhelyét. Ezzel szemben a zsidók azt közlik beadványukban, hogy ők mindenkor a belga érdekekért is küzdöttek és többet jelentenek az ország szempontjából, mint a kis számú nemzeti szocialisták okvetetlenkedései. A náci memorandumának többi részét szemenszedett hazugságnak minősítik, amelynek nincsen más célja, minthogy a belga nép egyes rétegei közötti egyetértést megbolygassák. Azt kéri, hogy a beadvány tizenöt aláíróját zárják ki a gyémántiparból, mert az ellentétet fokozása ártalmára van az egész belga gyémántiparnak.

Clujon Mátyás orth. kóser éttermét május 1-től áthelyezte a Calea Regele Ferdinand 35. szám alól a Calea Regele Ferdinand 49. szám alá. Ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozó helyét, a Mátyás éttermet.

— Toscanini újra dirigálni fog Palesztinában. — Jeruzsálem. — A palesztinai szimfonikus zenekar vezető-igazgatója: dr. Walter Simon közölte a sajtó képviselőivel, hogy Arturo Toscanini, a világhírű dirigens a következő szezonban is vezényelni fogja a zenekart néhány koncerten. Az egyik ilyen koncerten az orchester alapítója: Huberman Bronislav is közreműködik majd, mint szólista. Az ősszel közreműködik majd Toscanini kívül Issay Dobroven, E. W. Steinberg és Michael Taube, akik vezényelni fognak. A nyár folyamán szabadtéri koncerteket és gyermekelőadásokat is terveznek.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!
BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)
orth. kóser étterme
BUCUREȘTI,
Str. Lipsicani 7.
Telefon: 462-91
Socec hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha!!

— Philip Snowden és a cionizmus. — London. — A napokban 73 éves korában elhunyt Lord Philip Snowden ismert angol politikus nem sokat foglalkozott a palesztinai kérdéssel. De aláírta 1927 augusztus 27-én kiadott levelét, amelyben híres és ismert angol politikusok bejelentik a Pro Palesztina társaság megalakulásában való részvételüket, amelynek elnöke Lord Robert Cecil lett. Ezt az írást annak idején aláírták Ramsay Macdonald, Lloyd George és mások. Snowden egy szegény takács fiaként kezdte karrierjét és mint a munkáspárt egyik vezetője nagy karriert futott be, bár testileg is igen beteges volt, mert évtizedekig csak botra támaszkodva tudott járni. Élete végén már viscount lett és angol kincstárnok. Továbbiakban nem tudunk arról, hogy érdeklődött volna a palesztinai kérdések iránt, de mint munkásvezér megértő volt minden zsidó problémával szemben. Felesége több ízben nagyfokú szimpátiáját nyilvánította a zsidó országépítéssel kapcsolatban.

— Zsidó művész fogja megfesteni a koronázást. — Saloniki. — Az itteni zsidó sajtó értesülése szerint VI. György király Jean de Botton, Párisban élő zsidó festőművészt bízta meg a koronázási jelenetek megfestésével. Jean de Botton ismert művész, aki Salonikiból származik. A király engedélyével már eddig is hetekig dolgozott a koronázás helyén, hogy vázlatokat készítsen. Most végleges megbízást kapott a királytól. A munka több mint két évig fog tartani.

— A KRAKKÓI BETEGSEGÉLYZŐI ORVOSOK AZ ÁRJA PARAGRAFUS ELLEN. — Varsó. — A krakkói betegsegélyző orvosok — akiknek tulajdonképpen nem zsidó — tiltakozását jelentette ki az orvosoknál bevezetendő árja paragrafus ellen. Drohobitz város orvosi szövetsége szintén tiltakozik az árja paragrafus ellen.

— Hány zsidó él Franciaországban? — Páris. — A vilnai tudományos intézet által kiadott „Jiwo-Blätter” májusi számában A. Menes ismert zsidó történelemíró és szociológus részletesen foglalkozik a franciaországi zsidóság jelenlegi számával. Menes szerint Párisban és környékén 170.000—190.000 zsidó él (ezek közül 50.000 született francia, 100 ezer zsidó kelet-európai bevándorolt, 20.000 szefárd és kb. 15—20.000 középeurópai, németországi, csehszlovákiai, magyarországi, ausztriai stb.) A francia vidéki városokban lakó zsidók számát Menes 80—90.000-re becsüli. Összesen körülbelül 260—280.000 zsidó él jelenleg Franciaországban. A legutóbbi 12 évben 35.000 zsidót naturalizált a francia kormány.

Dr Deutschländer Leoné Wien

állami vizsgával rendelkező tanárnő felvesz az 1937 szeptemberben kezdődő új tanévre fiatal lányokat.

A hagyományhű vallásos elveken felépült otthon nyújt: oktatást idegen nyelveken, zsidó tantárgyakban, világirodalomban, művészettörténetben, tornában és háztartásban. Az idegen nyelvek helyett kívánatra kereskedelmi tantárgyakban nyerhető oktatás.

A bécsi főiskolákat, vagy más képzőintézeteket látogató növendékek számára az otthon helyiséget és segítséget ad.

Referenciák:

Zirelsohn főrabbi Chisineu.

S. Fürst főrabbi Wien, II. Gr. Schiffgasse 8.

Dr Max Eisler egyetemi tanár Wien, III. Weissgerberstr. 37.

Részletesebb felvilágosításokkal és prospektusokkal szolgál: Dr Max Eisler, vagy dr Leo Deutschländerné VII. Halb-gasse 22. Telefon B. 35-305.

Kóser

TEJOLTÓ

„SCHWEIZER” márkás
kapható

UFAROM

(volt EGGER & Co.)
vegyészeti gyárnál
CLUJ

— VESZEDELMEZ NEMZETI SZOCIALISTA IZGATÁSOK CSEHSZLOVÁKIÁBAN. — Prága. Henlein lapja, a prágai „Die Zeit” folytatja zsidóellenes kirohanásait. Már csak azért is folytatni kell, mert tudja jól, hogy Németországban szívesen veszik az ilyen rémhíreket. Legutóbban a következőket hozta: „Veszedelemes a zsidó nőkkel kezdett címen egy munkácsi esetet ír le, amely állítólag pünkösdi napján történt volna. Állítólag a zsidó nagy tüntetést rendeztek a munkácsi dragonyos kaszárnya előtt, mert az egyik tisztnek négy sikerei voltak a zsidó nők körül. A zsidók hitközsége — írja a lap, — megkérte az ezredet, hogy tiltassa meg a tisztnek, hogy zsidó nőkkel beszélhessen. A zsidók egyik felbujtója egy Grünwald nevű volt aki be is vallotta ezt és az is rábizonyult, hogy tisztet leköpdösött az utcán. Végül pünkösdi este egy dragonyos közkatona a kaszárnyából, neve: Reinhold Emil volt. Holttestét néhány napra kifogták a Latercából. Valószínűleg erőszakoskerült a folyó vizébe. Különben a nyomozás során kiderült, hogy Reinhold dragonyos be volt rugva és ilyen állapotban került a folyó vizébe, ahol belefutott. Semmiféle kúllerészak nyomai nem voltak rajta és sohasem volt egy percig sem szó róla, hogy a zsidóknak közül lett volna hozzá.

— A királyi bizottság jelentése csak az év végén? — Tel-Aviv. — A „Maarot” arab újság foglalkozik Emir Abdullah-nak, Transjordánia emirjének londoni utazásával. Az emir a koronázásra ment Londonba, de még mindig ott tartózkodik és mint a megnagyobbodott Transjordánia királya akaratát érni. Ezzel kapcsolatban az arab lap azt is tudni véli, hogy az angol kormány oly módon akarja megoldani a palesztinai kérdést, hogy nem lesz tekintettel sem a zsidó sem az arab érdekekre, hanem csak az arabokra. Két államra fogja osztani Palesztinát egy zsidóra és egy arabra. Azt is közli az arab lap, hogy mértékadó helyről arról értesült, mely szerint a királyi bizottság nem fogja megtenni jelentését júliusban, ahogy tervezték, hanem csak az év végén. Addig erélyesen katonai intézkedéseket fognak tenni és ezeket a katonai intézkedések biztosítani fogják, hogy a tervezetet az arabok is kénytelenül lesznek elfogadni.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrásy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák. Folyóvízzel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kárme!-pansio (Andrásy-ut 43)

Telefon: 12-89-67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNÉ
Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

Irene Harand:

Csehszlovákai németek boldogulásának útját nem Goebbels és Streicher, hanem Masaryk és Benes mutathatják meg

A napokban tértem vissza csehszlovákiai utamból. Ezúttal Märisch-Ostriban s Kassán tartottam előadásokat. Újból meggyőződtem arról, hogy minden könnyen megérthetik egymást, különböző fajokhoz és vallásokhoz tartozó emberek, ha nincsenek uszítók, akik a gyűlöletet szítják az emberek között. Sok-sok levelet kaptam és számos németül beszéltem, meg csehekkel és kiűnt írásaikból, beszélgetéseinkből, hogy mennyire a béke hívei és mennyire szívesen küzdenek minden ember jólétéért. Beszélgetést folytattam Zajicsek német minisz-

dógyűlölet hirdetésén keresztül megközelítsék a néplelkét és végül győzedelmeskedjen. Késő már erről beszélni, de meg lehetett volna előzni a nemzeti szocialisták uralmát, ha kellő időben megfelelő reformokat vittek volna keresztül és kellőképpen felvilágosították volna a széles néprétegeket.

MIT CSINAL HENLEIN?

Henlein, a csehszlovákiai nemzeti szocialisták vezetője teljesen a német metódusok szerint dolgozik. Lapjában, a „Die Zeit”-ban legutóbbi cikket közzétette „A zsidókérdés Magyarországon” címmel. Ebben a cikkben azt igyekszik bizonyítani, hogy a magyar zsidók bizonyos munkakörben rendkívül nagy arányszámmal képviselik magukat. Azt írja, hogy sok a nagybirtokos zsidó, meg sok a zsidó gyáros, sok a zsidó bankár, sok a zsidó orvos és ügyvéd.

Igy dolgozott annak idején a náciizmus is. Előbb az irigységet felkelteni, meg az ezzel kapcsolatos gyűlöletet. Az alacsony ösztönökre építettek, hogy amikor már lelkiileg elég befogadóképes a tömeg, akkor döntő rohamra menni. Ugy állítják be, mintha nem volna semmi más szám és statisztika, csak az, amit ők állítanak össze.

A világháború története azt mutatja, hogy a leghalálmegvetőbb bátorsággal küzdöttek a zsidók, a magyarországi zsidók is. Keppelmeister tábornok visszaemlékezéseiben különösen három rendkívül vitéz tisztéről beszél, mind a három zsidó tartalékos tiszt volt. Sok volt osztrák-magyar hádersegeben szolgált katonája és tiszt mellé diszít a arany vitézségi érem. S ha a magyar zsidóságról beszélünk, akkor ne feledjük azokat a mérhetetlen szolgálókat, amelyeket gazdasági, és kulturális téren nyújtott a magyar zsidóság. Az uszítók „elfelejtik”, hogy milyen értékes szolgálót végeztek a magyar zsidók a kereskedelem terén, hiszen ők kapcsolták be a nemzetközi forgalomba a magyar kereskedelmet. Ezek a kapcsolatok éppen most nagyon értékesek, amikor különböző akadályok állanak a szabad forgalom útjában. Miért beszél a csehszlovákiai német nemzeti szocialisták lapja arról a 25 magyar bárófamiljáról és arról a 105 gazdag magyar zsidó családról és nem arról a 400.000 magyarországi zsidóról, akik napról-napra folytatnak nehéz küzdelmet a létért.

Miért nem beszél azokról a zsidó intellektuelekről, akik küzdenek, hogy a látszatot fenntartsák, de otthon alig van belevő falatjuk?

Milyen „szép” volna, ha Henlein lapja felsorolná például azokat a németországi új gazdagokat, akik az új éra óta szedték meg magukat és az „uzsorauralom” megtörése révén lettek nagyok és gazdagok?

Számtalanszor megírtam már és hirdettem a szónoki emelvénnyel is, hogy azért lettek a zsidók mindenütt kereskedők, mert nem engedték őket más foglalkozási ágban, hogy tevékenységüket kifejthessék. A zsidók maguk is azon igyekeznek, hogy átrétegeződjenek, hogy egészséges paraszti és munkásosztály létesüljön, hogy szolid alapot kapjanak kenyér küzdelmeikben. Ebbeli munkájukban támogatni kell őket, az átrétegedőzést meg kell könnyíteni számukra.

Nem szabad szédíteni a tömegeket azzal, hogy minden jelenlegi bajnak, nyomoruságnak a zsidók

IRENE HARAND

az antiszemizmussal szembeni keresztény elharcosnő

rel, aki a csehszlovák kormány tagja és örömmel alapítottam meg, hogy milyen szenvedélyesen propagálja a békét. Érezni rajta, hogy Masaryk szellem uralkodik ma is a köztársaság vezetői köreiben. Az agg Masaryk elnöksége maradandó nyomokat hagyott az emberek lelkében, az ő nagy lelki nagysága, az igazságért és igazságosságért folytatott küzdelme nem maradt hatástalan.

Természetes, hogy Masaryk elnök működése következtében a zsidó lakosság iránt is megértés nyilvánult meg. Ideálisan szép az a megértés, amelyet a zsidósággal kapcsolatosan tanusítottak. Viszont kétségtelen tény, hogy a németországi nemzeti szocializmus hívei, éppen zsidók ellen hirdettek kegyetlen hadjáratokkal tudtak milliónyi hitet szerezni. Németországban a háború utáni forradalmi napok óta nagy nyomor uralkodott. A német nemzeti büszkeséget is megrázták.

Dacára annak, hogy 12.000 zsidó esett el a német hadseregben a háza védelmében, dacára annak, hogy az akkori 600.000 főnyi zsidóságból 70.000 zsidó katonára küzdött a fronton, jól értették a nemzeti szocialisták ahhoz, hogy a zsidóságról különböző hazugságokat terjesszenek, többek között azt, hogy a zsidók nem teljesítették a háború alatt kötelességeiket és végül ők voltak azok, akik hátulról ledöfték a német hadsereget, hogy elveszítsék a háborút.

Ezzel a hazugság-rendszerrel dolgoztak és nagy hiba volt, hogy a zsidók nem kezdtek kellő időben propagandát. De a német népnek zöme, amely nem ismerte fel a veszedelmet, hagyta, hogy a zsi-

Az első volt
és ma is
az első
PALMA
KAUCSUK CIPŐSAROK
Minősége,
tartóssága,
rugalmassága
világszerte ismert.

Ezért
követelje
cipészétől
a

PALMA
kaucsuk cipősarkot.

az okai! Nem szabad, mert ennek semmiféle alapja nincsen. A szudétánémetek között azt kellene propagálni, hogy nem a zsidók az okai mindennek. Sőt egyáltalán nem okai semminek sem. Csehszlovákiában a szudétánémetek kisebbséget alkotnak. A boldogulásuk elé vezető ut nem a zsidók tönkretételén keresztül vezet. Inkább vállelve való együttműködéssel tudnák megoldani a súlyos gazdasági problémákat. A megértés útján nem lehet számukra Goebbels és Streicher az utmutató, hanem inkább Masaryk és Benes.

A breszt-litovszki kormányzó különös szerepe a zavargásoknál

Breszt-Litovszk. — A zsidó világlapok rendkívül érdekes részleteket közölnek a bresztli zavargásokkal kapcsolatosan. Különösen a kormányzó szerepét állítják be különös megvilágításban. A vojvoda, aki most ott székel, korábban Radomban volt kerületi kormányzó, amikor a przytyk-i pogrom volt. Azt a panaszt emelik a breszt-litovszki zsidók, hogy amikor a rablások folytak, a rendőrtisztek a következőket mondták a tömegnek: „Egész munkát végeztetek fiúk, de vigyázzatok, hogy senkit se öljetek meg!” A város úgy néz ki, mintha földrengés pusztított volna benne. A városi tanács zsidó tagjai tiltakozó nyilatkozatot akartak kiadni, amelyben a rendőrség tétlensége ellen akartak nyilatkozni. A polgármester azonban kijelentette a kormányzó megbízásából, hogy ha ez a protestáló nyilatkozat megjelenik, nem vállal felelősséget oly irányban, hogy nem-e ujulnak ki a zavargások. Az első napon valamennyi táviratot és levelet, amelyet feladtak, cenzuráltak és amelyeknek szövege nem tetszett, megsemmisítették. Azokkal a bresztli zsidókkal, akiknek Amerikában élnek hozzátartozóik, nyíltan közölték a postai hatóságok, hogy semmiféle nyugtalanító hirdást nem továbbítanak, csak annyit, hogy jól vannak és minden rendben van. A hangulat még mindig feszült. A nem-zsidó üzletek megjelölése továbbra is megmarad.

Dr. Mandel Józsefné Oradea, Cogălniceanu 8. Telefon 64

orin. panziója és izr. diákleány nyaraltatása

Bala Valea Mariel (Jud. Satmare)

Fényesek között, ózondus levegővel, modern villában, tanárnői felügyelettel rendezt nyaraltatását. — Felhívásoknak külföldi panzió. Vasas, jódos, szénsavas gyógyfürdő. Sport, zene, nap- és hőfürdők. — Kirándulások. — Mérsékelt árak. Vasúti kedvezmény.

PALESZTINA

Knu Tozeret Haarez!

Egy ipar megteremtése több előrelátást és bátor kezdeményezést igényel, mint bármilyen más gazdasági tevékenység. Minden új hasonló kezdeményezések, merész próbálgatások és kísérletek sorozata. Így van ez a világon mindenütt, de sokszorosan így van ez: Palesztinában.

Akik a gáluti országokban élnek és megelégedéssel olvassák, hogy Palesztinában új gyárak létesülnek, azt hiszik, hogy ez természetes és könnyű folyamat. Ugy vélik, hogy kitűnő üzlet lehet, mert egy folyton fejlődő országról van szó, ahol egy gyárat csak meg kell indítani és jövője biztosítottnak látszik. Így véli a gáluti laikus és újjongva olvasgatja és újságolja másoknak, hogy milyen szédületes tempóban folyik a kis ország iparosítása.

Holott nem is tudják legtöbben, hogy milyen végtelenül nagy rizikóval jár egy vállalkozás Palesztinában. Kétszeres a kockázat. Részben az illetőre, aki tönkremehet ezen, de ez esetben nagy kára van az országnak is belőle. S mit látunk, ha nem csupán a lapokat olvasgatjuk, hanem mélyebben érdeklődünk a dolgok iránt? Azt, hogy sokan nem tudják felfogni a kérdés nagy horderejét és szabotálják a palesztinai termékek fogyasztását, olyan termékekét is, amelyek nemhogy egyenrangúak, hanem sokkal jobbakk is, mint hasonló másutt gyártott vagy termelt cikkek.

Gondoljunk arra, hogy milyen nehéz gyárhelyiséget találni egy épülő országban. Milyen nehéz, mert hiszen a gyárhelyiség építése gyakran felémésztja a rendelkezésre álló tőke nagyrészét. S a gyár a zsidó település körletén belül kell legyen, mert csak így adhat zsidóknak kenyeret. Gondoljunk erre — és vásároljunk palesztinai termékeket.

S mennyi nehézség van még: megfelelő szaképzett munkások hiánya. Hónapok telnek el, amíg begyakorolják magukat az egyes iparágakban a zsidó fiúk és lányok, akik született intelligenciájukkal sokszor napok alatt tanulják meg azt, ami ré másutt hónapokra van szükség. S ha egy gépből egy csavar elromlik, mivel a gépek nagyrésze külföldi gyártmány, sokszor hónapokig tart, amíg az új csavar beilleszthető a gépbe. Gondoljunk erre, amikor olvassuk, hogy Knu Tozeret Haarez.

Ne feledjük el, hogy ma már 50.000 zsidó munkásnak ad kenyeret a palesztinai zsenge ipar. Ezért is kötelessége mindenkinek szentföldi gyártmányú cikkekét fogyasztani, amely bejöhét az országba. Nem pénzt kér a palesztinai ipar, hanem azt, amit annak idején a „tulipánmozgalom” kért, a „pártoljuk a hazai ipart”, meg, amit néhány évvel ezelőtt az angol ipar kért az angoloktól. Mi is ezt mondjuk csak, amit az angol angolul, úgy mi héberül kérjük a palesztinai nehézségekkel küzdő ipar érdekében sokezer zsidó testvér nevében: *Knu tozeret haarez!* Vásároljuk az ország terményeit és iparcikkeit!

— A komintern egyik megbízottját elfogták Tel Avivban. — Jeruzsálem. — A szovjet komintern megbízottját Skubovskyt, aki az utóbbi időben élénk tevékenységet fejtett ki Palesztinában, a rendőrség elfogta és letartóztatta.

— Jugoszlávia szarvasmarhákat szállít Palesztinába. — Tel Aviv. — A jugoszláv állatexportőrök megkezdték rendszeres szállításaikat Palesztinába. A szállítás fix számlára történik, míg Egyiptomba bizományi elszámolásra. Az első szállítmány 350—400 szarvasmarha.

— Mosley fekete-íngesei erőteljes propagandát folytatnak Palesztinában. — Jeruzsálem. — A British Union of Fascist, amely pártot tudvalevőleg Sir Oswald Mosley vezet, élénk zsidóellenes propagandát folytat a brit rendőrség körében. Különösen erős a propaganda Tiberiasban.

— 25.000 zsidó látogatta meg a Siralom falát. — Jeruzsálem. — Sevuoit első napján 25.000 zsidó látogatta meg a Siralom falát. A jeruzsálemi lakosságon kívül rendkívül sokan jöttek Tel Avivból, Haifából, a kolóniákról ugyannyira, hogy az óváros utcái megteltek zárandokló zsidókkal. 500 rendőr ügyelt arra, nehogy valami rendezavarás legyen. A Churva-zsinagóga, amely Herzog grand-rabbi felügyelete alatt áll, tulzsfolt volt már reggel hétkor. A nap folyamán a grandrabbi is meglátogatta a Siralomfalát, Kisselow kerületi tisztviselő társaságában. Dávid király sirját az első napon 200 keleti zsidó, a második napon nagyon sok askenázi zsidó látogatta meg.

— 500.000 HOLD FÖLD JUT A TERVEZETT ZSIDÓ ÁLLAMNAK. — Jeruzsálem. — A „Haboker” közli, hogy harmic angol mérnök elkészült a földmérési munkálatokkal Palesztinában. Ez feltétlenül szükséges volt, mielőtt még a királyi bizottság esetleges javaslata szerint felosztják az országot. A térképeket elküldték már a Londonban ülésző királyi bizottsághoz. A térképek szerint körülbelül három millió dunam föld kerül zsidó birtokba, ami megfelel 500.000 hold földnek. A Haboker szerint egyrésze az országnak teljes zsidó szuverénitása alá kerül és címe is Erec Izrael lesz, míg a többi rész Transzjordániához kerülne Abdullah emir fennhatósága alá. Nemzetközi független város lenne Jeruzsálem és Haifa. A zsidó rész fölött is gyámkodna Anglia és gondoskodna katonai biztonságáról. Zsidó körök általános véleménye, hogy a királyi bizottság javaslatába semmilyen körülmények között nem szabad beleegyezni.

— AZ „EC CHAJIM” JESIVA, amely legnagyobb Tóra-intézete Palesztinának, a napokban ünnepli 100 éves jubileumát. Jelenleg 1300 gyermek és ifju tanul ezen a jesiván. Havi bűdzsége 1500 font, amelyre csupán 50 százalék fedezet van. A jesiva vezetője a 100 éves jubileum alkalmából a nyilvánosságához fordul azzal a kéréssel, hogy a hiányzó összeg felhozását elősegítsék.

— A NARANCSTERMELŐK SÜLYOS HELYZETE. A citrus-termelők helyzete folyton sulyosabbá válik s hogy valami javulás következzen be, a helyzet megvitatására konferenciára gyűltek össze, amelyen résztvettek a zsidó termelők és az executive tagjai.

— MUSSOLINI KEZE PALESZTINÁBAN. — FLÉR. A londoni „Daily Herald” jeruzsálemi tudósítója írja: Olasz ügynökök dolgoznak Palesztinában, akiket Róma és Kairó fascista központok irányítanak. Főképpen munkások és diákok között dolgoznak. Nemrégiben 41 hallgatóját a tulkarem mezőgazdasági iskolának angolellenes és zsidóellenes megnyilvánulásai miatt kizárták. Az iskolát Kadorie indiai zsidó pénzén alapították. Az agitátorok erre felajánlották, hogy a kizárt diákok olasz kormány költségén folytassák tanulmányukat olasz főiskolákon. Olasz vállalkozók versenyes képes áron vállalnak munkát Palesztinában, ezekhez a munkálatokhoz nem vesznek fel arab munkásokat. Aránylag elég magas munkabéreket fizetnek, de tehetik, mert Rómából elég pénzt kapnak. Jeruzsálemben, Jaffában és Haifában fascista-barát klubokat létesítettek az arabok. Fekete ingeket az arabok ingyen kapnak. Olasz tanítók ingyen tanítanak. Újságírók és diákok szabadjegyeket kapnak olaszországi utakra. Az olasz ügynökök befolyására tartották távol magukat az arabok a katonai ünnepektől is. De viszont házaikat Hitler és Mussolini képeivel díszítik.

— A TEL-AVIVI VÁROSI TANACSAK elhatározta, hogy egy madár- és pillangógyűjteményt szerez be, amely alapját képezne egy természettudományi múzeumnak.

— Munkanélküliek demonstrációja Tel Avivban. — Tel Aviv. — Egy száz emberből álló munkanélküli csoport a tel-avivi városháza előtt demonstrált. Rokach polgármester fogadta a munkanélküliek megbízottját, aki előtt kifejtették, hogy a város nem sokat törődik a munkanélküliek problémájával. A polgármester megígérte, hogy a jövőben több gondot fordítanak a kérdés megoldására.

— A LEGNAGYOBB ZSIDÓ KONZERVGYÁR A „PERI MASON” NATA NIÁBAN most fejezte be első üzleti évét. A gyárat egy francia és két német zsidó alapították 28.000 font tőkével. A gyárnak kezdetben 75 munkása volt, később emelkedtek 150-re. Két turnusban dolgoznak. A gyár gyümölcs, fozelék és halkonzerveket készít. Sikerült nem csupán a külföldi terményeket kiszorítani az országból, hanem egy export-üzlet alapjait is megvetni, sőt még Amerikába is szállítani.

— SZÁZEGREK ÜNNEPLIK A TEL-AVIVI KIKÖTŐT. Az elmúlt napok folyamán rengeteg vendég érkezett az ország minden részéből a fiatal kikötővárosba, Tel-Avivba, amely imponáns keretek között ünnepli meg kikötője megnyitásának első évfordulóját. A reggeli óráktól kezdve szüntelenül özönlöttek az óriási tömegek, melyek a lakosság minden rétegéből tevődtek össze és végelethatalan sorokban várták, hogy bejussanak a kikötő területére. A diszponpábilított város öröme különösen a sötétség beálltával jutott kevesebb kifejezésre, amikor a város minden részében, de különösen a központokban és a kikötőben egyszerre kigyulladtak a különböző színekben foszforszállító díszes kivilágítások s a tündöklő fénykoszorúk szemkápráztatóan ragyogtak. A kikötő környékén rengeteg autó parkirozott és csak a tömeg pedáns fegyelmességének köszönhető, hogy dacára a szédületes forgalomnak, nem történt baleset. A fényárban uszó „Har Hakarmel” hajó szintén részt vett a fiatal kikötő ünnepén, mely egy év alatt hihetetlen fejlődésen ment keresztül és ma meghaladja a jaffai kikötő méreteit. A kikötőben egész nap játszott a tel-avivi önkéntes tűzoltók zenekara, melynek hangjaiba belevegyült a daloló tömeg zengése. A kikötő összes épületein és a világítótoronyon a kék-fehér zászlók erdeje között az összes tengeri államok lobogói lengedeztek. Délután sportversenyek voltak Zeév-Hajam kapitány vezetésével a tengeri sport minden ágában. Az eredményeket hatalmas meggyafonokkal hirdették ki. Az ünnepély a késő éjjeli órákban ért véget.

Kellemesen,
gyorsan és jól
borotválkozik,

ha
„Raso-Pastá”-t
használsz
Gyártja:
Ioan Breckner S.A.
ALBA IULIA

1937. június 4.

Ardeali szinfoltok a Capitala-ban...

Egy hetven év előtti hitközségi harcban fogant kis templomból indul ki a fővárosi vallásos zsidóság reneszansza

EGY TEMPLOM SZÜLETÉSE

(București, 1937, május hó.) Már több ízben írtam róla, de épen úgy kell mindég jelentsük róla, hogy egy egészséges jól fejlett gyermekről szokás, fejlődése éveiben. Ilyen alig 15 éves „ifju” az ardeali zsidóság Bucureștibe került kis csoportjának hitközsége. Bár még fiatal, de elég sok gyermekbetege ment már át. Természetesen ennek meg maga oka: részben konstrukcionális hiba, mert hiszen sokfelől összekerült emberek egységessé tétele még egy eszmében sem könnyű feladat, részben pedig egy ilyen nagyvárosban, mint București, kisértésnek is van kitéve egy zsenge teremtmény. Lássuk csak, hol vannak a bajok?

Előbb nézzük meg az „ifju” lakását. Mi lehet egy ilyen zsidó közületnek „lakása” más, mint a templom? Az Emigrantului-utcán levő kis templom öreg intézmény.

Hetven évvel ezelőtt orosz zsidók kis bucurești csoportja építette. A telek magántulajdon volt akkor is — és az is maradt mind a mai napig. Érdekes története van ennek. Élt ebben a kis közületben egy Jacobson nevű orosz zsidó, akinek telkén már állott egy rozoga, București legrégebbi kis imaháza. Jacobson annak a gondnoka volt. A hitközség tagjai elhatározták, hogy új templomot építenek és össze is gyűjtöttek e célra 12.000 lejt, ami elég tekintélyes summa volt 70 évvel ezelőtt. Odaadták a gondnoknak, hogy vigyázzon rá. Jacobson drágán akarta eladni telkét, amire nem volt pénz, csak az építéshez. Amíg a viták folytak, hogy hol építsenek és mit csináljanak, a gondnok gondolt merészet és magyort és a saját telkén felépítette a kis templomot. Így lett ez, amint az egy régi kő tábla is igazolja. „Biserica russa”, azaz orosz zsidó templom, amely azután az idők folyamán újra elhanyagolódott, hogy ütött-kopott, betört ablakkal és ajtókkal dicsekvő épületként éktelenkedjen.

Jött az impériumváltozás és az ardeali zsidók nagyobb számban kerültek az ország fővárosába. Kevesen voltak, de sok jót akartak. És kiszemelték a rozoga templomot, hogy magvát képezze az új hitközségnek. Rendbe is hozták sok költséggel a templomocskát és fizetnek érte a Jacobson családnak évi 24.000 lei bért is. Alig 120—150 személy beugradóképességű ez az imaház, ami tekintettel a zsidók nagy számára, akik ardealiaknak vallják magukat, már régen kicsinek bizonyult, főleg nagyünnep idején.

A templom nagyon rendesen néz ki, azonban nem lehet egykönnyen változtatni, hogy elég nagy is legyen a szükségletekhez képest.

AZ „IFJU” EGY KICSIT VESZEKEDŐ

Ha már a hasonlattal kezdtük, maradjunk annál. Ennek a hitközségnek nevezett „ifjunak” igen kevés „szülei” vannak. Akik folyton becéztek, neveltek, istápolták, valóban költséget és fáradságot nem kíméltek, amíg ényyre megnőtt, hogy kezd „felütni” számba is menni, az ország zsidóságának nagy családjában. De most jönnek bizonyos „nevelőszülők”, akik nem vágnak, fenntartásához nem járulnak hozzá és nem sokat imádkoznak, akik nem neveltek a zsenge gyermeket, csak most, amikor már-már kilábal a sok gyermekbetegségből, kezd hangosan hajtogatni, hogy csak ők tudnak nevelni egy ilyen zsenge hajtásu hitközséget. Eredmény: politikai, kormányhatósági beavatkozások és nézeteltérések, holott szerintünk csak azokat illeti meg a továbbnevelés és fejlesztés döntő szava, akik eddig is kintlódtak az ardeali zsidóság eme fővárosba pláncolt, még nagyra hivatott instrumentumával.

A RABBIKÉRDÉS

Egy ilyen tul a barmicvohn levő hitközséget, abban a kis orosz-zsidó templomban, a Jacobsohn család telkén, egy kis „gemorera” is kellene már fogni. Keresnek számára egy megfelelő lelki pász-

tort. Meg is találták már dr Krausz Mór baia-marei főrabbi személyében. Jobbat, megfelelőbbet keresve sem találhattak volna. De egy kis baj mégis van.

Vajjon a nem teljesen organizált hitközség összefogását, szervezését vállalja-e az új főrabbi, vagy pedig jobb volna, ha előbb még jobban megemberesedne ez az „ifju”? Amikor már nem lenne nyugtalan vérű, amikor a rabbinak pedagógiai feladatai nem volnának, csak megadni azt a szellemi és lelki irányítást, ami döntőleg befolyásolná nem csupán a bucureștii zsidóság életét, hanem kihatással volna az egész ardeali zsidóság további sorsára. Elvégre mégis az ország fővárosáról van szó, ahol sok zsidó lakik, tekintélyesek, gazdagok, befolyásosak, de a vallási életben bizonyos novumot jelent ez a kis csoport, amely még a régi tradíciókon csügg.

Kell, nagyon kell a lelki pásztor, de meg kell szünni a nézeteletérésnek s kellő felkészültséggel (szellemiket gondolunk) várni az új főrabbit.

SZIJUM

Várni az új főrabbit? Hiszen a hitközség állandóan szorgalmazott meghívására Krausz főrabbi most is a fővárosban tartózkodik és a hitközség vezetői gyakran látogatják lakásán, hogy rábírájk pozíciójának elfoglalására. Az ardeali kolónia most is arra használta fel a főrabbi ottlétét, hogy az egyik talmudi traktus befejezése alkalmából szijumot rendezzen.

Érdekes keverékét látjuk ott a bucurești-ardeali zsidóságnak, amikor végignézzük az egyik nagy ortodox étterem helyiségében összegyűlt közönség sorain. Meglátszik ezen a publikumon, hogy „fővárosi”, amennyiben csupa tetterős, komoly férfiak, akik fontos gazdasági pozíciókat töltenek be, számosan intellektuális pályán dolgoznak és mégis, egy hétköznapi estét szívesen töltenek igazi zsidó légkörben. Egy ilyen nagy városban különösen érdekes egy ilyen összejövetel és több áldozatot kíván a résztvevőktől, mint egy kisvárosban, mivel fokozottabb a napi munka és nagyok a távolságok, az egyes otthonoktól. De azért nem „zárt társaság”, mert a kevésbé módosabb zsidók is épen úgy ott vannak, mint akiknek jobban sikerült a bucurești letelepedés.

A szijum költségeit egyedül az áldozatkészségről közismert Winkler Mór, hitközségi elnök fedezte, de megnyilatkozik az áldozatkészség minden egyes jelenlőnél, amikor a „mishbérah”-okon keresztül a baia-marei jesiva javára adakoztak, hogy ezzel is kedveskedjenek Krausz főrabbinak, akit remélnék mégis a maguk számára megnyerni. Nem feledkeznek azonban meg saját Talmud-Tórájukról sem és azonnal lefizetett ezrek és százatok dokumentálják ennek a kis lelkes kolóniának áldozatkészségét. A baia-marei főrabbi tiszteletére megjelentek a Bucureștiben időző bistriai és ruszkovai főrabbiak, akik Krausz főrabbi mélyenszántó beszéde után melegen üdvözölték a fővárosban lakó ardeali zsidóság áldozatkész és demonstratív megnyilatkozásait.

W. S.

— Az Flyseum fűző- és kézimunka-üzlet a str. Episcopia Ciorogariu 11. sz. alá helyezte át szalonját.

„Öt esztendő óta állandóan szenvedtem a gyomorfájdalmaktól...”

székrekedésem volt, állandóan fejfájás gyötört, az étvágytalanság miatt nagyon lefogytam. Már egészen kétségbeestem, semmiféle gyógyszer nem segített. Láttam ugyan az újságokban a Gastro D. hirdetések, de nem volt abban bizalmam, hiszen már annyi mindent megpróbáltam és mindig eredmény nélkül.

Azonban egyik barátom, aki 25 év óta szenvedett gyomorbajban, a Gastro D. kurával tökéletesen kigyógyult és ezen tény engem is arra indított, hogy megkezdjem a Gastro D. kurát. Három üveg elhasználása után teljesen megszűntek kínzó gyomorfájdalmaim és most már én vagyok az, aki barátainak és ismerőseimnek szívből ajánlom a Gastro D. gyógyszert. Popa István, București, str. Visarion No. 1.”

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszer-tárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszer-tárában București, Calcea Victoriei 124.

— A crasnai Wizo csoport alelnökének, Fegyveres Miksánénak lakásán kitűnően sikerült teasetély volt. Az elnök üdvözlő szavai után nivós felolvasások voltak, majd dr Paál Aladárné ismertette a központtól jött körleveleket. Legmann Jakab felhívta a Wizo asszonyok figyelmét a komoly és agilis munkára.

— A satumarei ortodox Chevra Kadisa közgyűlése, mely a napokban zajlott le, a következő vezetőséget választotta meg: díszelnök Freund Chaim, elnök S. D. Grünberger, gondnokok Fischel Hermann és Markovits Mór, pénztárnok Lebovits Lipót, ellenőr Katz Márton. Választmányi tagok: Reiter Béla, Frankel Mihály, Rosenberg Sámuel, Weisz Gyula, Freund Ignác, Spiegel Dávid, Lefkovics Lipót, Schönberger Henrik, Hasenfeld Zsigmond, Weisz Elemér, Klein Antal, Glück Hermann, Rosenberg Ignác, Schwartz Sándor, Adlerstein Mór, Weisz Ignác, Feldmann József, Schwartz Zoltán, Eisner Hermann, Freund Tóbiás, Brodi Izrael, Weisz Jenő, Lefkovits Márton, Freund Antal, Berkovits Zoltán, Lefkovics Jenő, Markovits Dávid, Moskovits Dávid, Drumer Sámuel, Goldberger Sámuel, Herz Sándor, Weisz Kálmán.

— A saploncai rebbe Viseul de Sus-on. A viseul de Sus-i főrabbinak Hafer Mendelnek, valamint a viseul de susi hitközség meghívására, a saploncai rebbe, aki mint ismeretes állandóan Sevlyuson (C. S. R.) tartózkodik, szombatra odaérkezett. A kiváló chaszidikus rabbi Illovits Eisiknál szállt meg, ahol Maramures megyének és Podkarpatska Rusnak minden részéből nagyszámban keresték fel hivei.

— A DEVA-I WIZO a napokban alakította meg a Joung Wizat. Az alakuló gyűlésen elnökké Marmor Hát, társelnökké Káhan Vilmosné, alelnökké Roth Sonját és Friedmann Büzsit választották meg. Sajtóreferens: Mózes Magda, KKL biztos Sámuel Mancsi, titkár Kelan Loli. Az ifjusági csoport nagy buzgalommal indította be kultur és szervező munkáját Káhan Vilmosné irányítása mellett.

x Fájdalmakat manapság már nem kell többet tűrnünk. Miért nem huz Ön is hasznot a tudomány legújabb vívmányából? Nem ismeri Ön a Tegal-t? Minden gyógyszer-tárban és drogériában kapható. Legyen bizalommal! 7000-nél több orvosi vélemény elismerően nyilatkozik a Tegal-ről. Ha az orvosok ezrei rendelik e gyógyszer-t, Ön is bizalommal használhatja.

Orth. **Гу** **Gyermeküdülőotthon** a Tátra gyöngye
 Szép napos komfortos szobákkal, elsőrangú házi ellátással.
 Orvosi és pedagógiai felügyelet. Fürdő, sport és játéklehetőségek.
Kérjen prospektust! !
Löcsefüred
Levoča

Hétről-hétre

New-York. — A Hadassa cionista asszonyok szervezete konferenciát tartott, amelyen 500 delegátus vett részt. A konferencia foglalkozott a különböző európai országokban élő zsidók helyzetével és főleg a palesztinai állapotokkal. Elhatározták, hogy egy petíciót nyújtanak át Lindsey angol nagykövetnek, amelyben rámutatnak arra, hogy ragaszkodnak a zsidóknak palesztinai jogaihoz. — Az amerikai zsidó akadémikusok „Zeta-Beta-Tau” szervezete elhatározta, hogy a Richard Gottheil aranyéremmel ebben az évben a zsidóságának tett nagy érdemei elismeréséül az Egyesült Államok elnökének, Franklin D. Rooseveltnak adja ki.

Bagdad. — Az iraki kormány az olaszoktól négy hadihajót rendelt azzal a céllal, hogy a perzsa-öbölben Irak déli határait őrizze.

Páris. — Egy, a francia fővárosban élő szefard zsidó jóvoltából sikerült Franciaországban egy nagyszabású zsidó ifjúsági otthont létesíteni. Egy kb. 40 kilométernyire Párisól levő kastélyról van szó, amelyet erre a célra három évre kibéreltek.

Vilna. — Az itteni zsidó tudományos intézetben egy sport-osztályt is létesítettek, amelynek célja, hogy tudományos alapon vizsgálja a sportnak a zsidó ifjúsággal kapcsolatos viszonyát.

Piza. (Olaszország.) — A napokban hunyt el 86 éves korában a világhírű kereskedelmi jogász prof. Davido Supino.

Radom. (Lengyelország.) — A radomi hadbírósg elött hat zsidó állott azzal a váddal terhelve, hogy megsértették hazájukat. Mind a hat vádlottat felmentették. A feljelentő Vincenty Korszak, nemzeti demokrata agitátor volt és egy asszony, aki annakidején a prytyki pogromperben is terhelően vallott s később kiderült, hogy hamis vallomást tett és ezért el is ítélték.

Budapest. — Egy zsidó turista társaság, amely vasárnap a környező hegyekbe kirándult, egy husz tagból álló zöldinges társaság megtámadta és férfiakat, nőket egybe-főbe vertek. A rendőrség csak nagy készültséggel tudta a további verekedésnek elejét venni. Nyolc sebesültet a mentők résziesítettek segélyben a helyszínen, hármat a kórházba szállítottak. Szigorú vizsgálat indult a feltevő atrocitás ügyében.

Dublin. — Nemrégiben kinevezték prof. Weingreut héber lektornak Dublinban, az egyetemen, aki Eliasoffnak tanítványa, a brighton-i Arjeh iskolának tanítványa.

Bécs. — A bécsi pszichiatriai klinikán dr Manfred Sakel, Németországból kivándorolt német zsidó orvosnak az ifjúkori elmebaj (dementia praecox) insulinnal való kezelését kipróbálták, feltűnő nagy eredménnyel. 700 kezelt közül 70% gyógyult, amint azt prof. Pözl megállapította.

Jeruzsálem. — Jeruzsálemben péntek délután, amikor az arabok kijöttek az Omár mecsetből, az óvárosban egy hebroni arab lekötötte egy ottani kereskedő kabátjára rátűzött mufti képét. A kereskedő, aki egyike a mufti legfanatikusabb híveinek, annyira felbőszült, hogy tört rántott és háromszor a becsmerlő arab hátába döfte. Az utcán botrány keletkezett és az arabok két pártra szakadtak, akik egyrészt a támadó, míg másrészt a megtámadott oldalára állottak. A tömeg verekedni kezdett és ha a rendőrség nem érkezik meg idejében, akkor bizonyára több haláleset is lett volna. A sebesült arabot beszállították az állami kórházba, míg a merénylő kereskedő otthagya az üzletét és elmenekült. — Tel-Amalban felgyújtották a termést, mely még nem volt learatva. A község lakosai észrevették a tüzet és eloltották, azonban tíz dunam termése a tűz martaléka lett. A mezők Bet-Saán közelében vannak. Az ottani kerületi kormányzó a minap figyelmeztette az arabokat, hogy szigorú büntetést fog kivetni rájuk, ha meggyújtják a zsidók termését. — Az arab felsőtanács tiltakozó táviratokat küldött mindenfelé a legutóbbi bevándorlási engedélyek megadására ellen. A jemeni király a következőket válaszolta a jeruzsálemi muftinak: „Táviratokat megkaptam és meglepetéssel értesültem arról, hogy a zsidók újabb certifikátókat kaptak. Táviratoztam Londonban tartózkodó fiamnak, hogy járjon el az angol kormánynál és tegyen meg minden intézkedést a certifikátók visszavonására érdekében”. — A jeruzsálemi óvárosban a jaffai kapu közelében az arabok tüntetést rendeztek, mely egy óráig tartott. A tüntetők különféle kijelöléseket hallattak, de főleg „halál” a zsidókra, halál a főkormányzóra, halál a kormányra” és hasonló jelszavak voltak hallhatók. — A Havas ügynökség jelent, hogy a népus június végén Erec-Israelbe jön.

KÖNYVKRITIKA

Atyák tanításai

Irta: Dr Meisel A. Farkas stettini főrabbi,
fordította: Schreiber Sámuel Oradea.

Vannak még lelkes férfiak, akik korukat meghazudtoló frissességgel dolgoznak olyan munkákon, amelyek nem hálásak. Főleg anyagilag nem. Pedig ha van mű, amelyik az érdeklődést megérdemli, úgy az a könyv az, amelyet dr Meisel volt stettini főrabbi még a múlt század közepén írt. „Söchusz Ovajsz, Homilien über die Sprüche der Väter” világhírré jutott könyvet dolgozta át magyarra nagy buzgalommal Schreiber Sámuel. A pirké ovajsz egyike a legrégebb zsidó gnomologia, amelyet a misna szerkesztője részünkre fenntartott. A tanaita korszak legünnepelebb hordozóinak mondásait, legérettebb életmegfigyeléseit tartalmazza. A magyarul olvasó zsidóságnak valósággal hézagpótló Schreiber Sámuel munkája.

Öt kötetben jelenik meg az öt pérek alapján, a hatodik Meisel főrabbi sem készítette el. Az első kötet már kikerült a sajtó alól. Csaknem kétszáz oldalas vaskos kötet ez, amely zsidó tradíciók alapján élő családoknál ugyyszólván nélkülözhetetlen. Szívós és kitartó munka eredménye ez a könyv s fordítója, sajtó alá rendezője Schreiber Sámuel minden dicsőretet és elismerést megérdemel.

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy rendeljék meg mind az öt kötetet 325 lejért, vagy küldjenek a megjelent első kötetért 80 lejt a szerzőnek Oradea (Str. Milerand No 1 alá), aki azonnal továbbítja azt a megrendelőnek. Öröme lesz belőle és igaz zsidó házban nagy élvezetet szerez minden apa úgy sajátmagának, mint gyermekeinek.

x **Orth. kóser bodega Bucureștiben.** Str. Carol 7. A főposta mellett. Állandóan kapható mindenféle husnemű, tejesfélék, utraválók. Házhoz szállítunk kóser sajtót, turót, vaját, felvágottakat, főzelékeket, tojást és gyümölcsöt. Az utazóközönség minden igényét kielégítjük. Mindennap friss tejes tészta. Telefon. „Bodega Postei”. (A baia-marei rabbi hechsere.) **Gelbstein.**

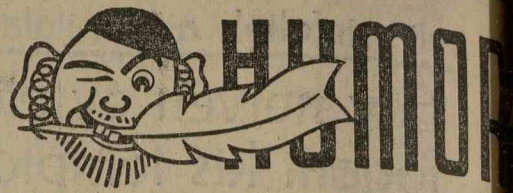
— **Perl Izidor 21 éves sulyosan tüdőbeteg** fiatalember nyolc hónapig állott legutóbbi kezelés alatt az oradeai Tüdőszanatóriumban. Állapota megköveteli, hogy a nyári hónapokat hegyvidéken töltsse. A szerencsétlen apátlan-anyátlan fiu a zsidó társadalomhoz fordul ezuton azzal a kéréssel, hogy támogassák őt pénzzadományokkal abban, hogy megmenthető legyen az életnek. A „Népünk” is készségeggel továbbit adományokat Perl Izidor részére, vagy az oradeai Árvagondozónál, Spring gondnok.

x **„Malnaș Băi” Goldstein pansio, orth. kóser konyha, Sperber Dávid brașovi főrabbi felügyelete alatt.** Elsőrangú fürdők reumasoknak. Világhíres gyógyvizek máj- és vesebetegeknek. Szobák előjegyezhetők: Goldstein Arthur, Balnaș Băi. jud. Treiscaune.

x **Ládner Lajosné Remeten nyitja meg** június 10-én orth. kóser pansióját. Állandó minjan. Cím: Ládner Pansio Remet, posta Valea Iadului, jud. Bihor.

— A POALÉ HADATI CLUJ most ünnepli a Mizrahi 35 éves fennállásának jubileumát. A jubileum műsora a következő: Szombat délután 5 órakor Pérektanulás. Vasárnap, június 6-án délelőtt 11 órakor ünnepi meeting. A jubileum méltatásáról Just Mose a B. H. H. országos elnöke fog beszélni. Utána a Merkáz és vidéki csoportok, valamint a cluji testvéregyesületek kiküldötteinek felszólalása. Délután 3 órakor műsoros fagyaldélután.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

AZ ÓRAS KALKULÁCIÓJA.

Mennyibe kerül ez az óra? — kérdi a vendő.
— Ötven lei válaszolja az óras.
— Mennyit keres ezen, ha ilyen olcsón adja?
— Az órán nem is keresek semmit — de meg a javításon...

MIT MONDANAK AZ ANTISZEMITAK?

Nem értjük, hogy miért van világszerte olyan sok házbeomlás, — amikor olyan sok a szabadműves...

ELMÉLKEDÉS.

Egy lengyelországi zsidó Németországba utazgat és meglátja, amint egy tónál ki van írva a táblára:

— Itt tilos a fürdés...
Még jó — morfondíroz magában — hogy az áll kiürve, hogy itt muszáj fürdeni.

SZOMORU BRESZTI MONDASOK A POGROM ALKALMABÓL.

— Mi az oka annak — kérdi egyik breszti zsidó a másikat, hogy az órákat is mind megszetörték?

— Mert az órák is szoktak ütni... s talán vissza is ütnek?...

ROCKEFELLER HUMOR.

Abból az alkalomból, hogy a világ leggazdagabb embere, John Rockefeller 98 éves korában meghalt, így morfondíroz magában egy zsidó:

— Fialalkorában sokat éhezett. Amikor látta, hogy ez nem „tachlesz”, elhatározta, hogy milliomos lesz.

HA ESZE LETT VOLNA...

Egy orosz zsidó elmélkedése:
— Ha II. Miklós cár elnyomta volna a fordalmi megmozdulásokat, mint most Sztalin — most is uralkodna...

NEM AZONOS...

Fiatall író a szerkesztőhöz:
— Olvasott szerkesztő ur a lapokban, valahozzászólást megjelent könyvemmel kapcsolatosan.
— Igen, egyet olvastam. Amikor egy hasonlóságot ember nyilatkozatot adott a lapokban, hogy nem azonos a könyv szerzőjével.

EGY LENGYELORSZÁGI ZSIDÓ ELMÉLKEDÉS A BRESZTI ESEMÉNNYEL KAPCSOLATBAN.

Valamikor régen mi zsidók ökröket hoztunk a dozatul. Most pedig (a vágatási tilalom miatt) vagyunk az ökrök áldozatai.

NEM ÉRTI...

— Minek kell az orosz szovjetnek az Észak-Sark?
— Nem is értem minek, hiszen ők Moszkvában is hidegre tudják tenni az embereket.

A NÉMET SAJTÓ „OBJEKTIV”.

A berlini Zoo-ból megszökött egy vérszomjú oroszlán és sétálni menő a Kurfürstendamm-ra. Mindenki elmenekült, még a rendőrök is, csak egy zsidó maradt az utcán és így gondolkozott:

— Ha megöl az oroszlán, akkor sem sokat vesztetek Németországban, ha meg győzni fogok, akkor ünnepegni fognak...

Az oroszlán támadott, a zsidó bátran viselkedett és legyőzte az oroszlánt. A közönség állapított emelte a hőst, de csakhamar letették, amikor megtudták azt, hogy zsidó. Másnap a lapok ökölvívó betűkkel a következőket közölték:

— Egy szegény védtelen oroszlánt megtámadott egy zsidó...

MIÉRT ÉLEK?

Szerkesztőségünkbe egy ismeretlen titán írt verset küldött, amelynek címe volt: Miért élek?
Szerkesztőségünk válasza a következő volt:
— Mert nem jött be személyesen...

MILYEN LEGYEN EGY IGAZI ÁRJA?

Sokat foglalkoztatja a hitleristákat, hogy milyennek állítsák be az igazi árja tipust? Erre nézőleg a következő tanácsot adhatjuk: Szőke legyen — mint Hitler, karcsú legyen — mint Göring, szép legyen — mint Göbbels, férfias legyen, — mint Röhmer kapitány és a neve legyen — Rosenberg...